

Gülveren Anadolu Lisesi

Edebiyat, Kùltür ve Sanat e-Dergisi

YAZIN

S A Y I 3

GÜLVEREN ANADOLU LİSESİ
EDEBİYAT, KÜLTÜR VE SANAT
E-DERGİSİ (Mayıs 2025)

GÜLVEREN ANADOLU LİSESİ
ADINA SAHİBİ

CANAN ERGEN EŞER
Okul Müdürü

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

ZUHAL ÖZBAY
Müdür Yardımcısı

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

SÜLEYMAN ÇİN
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

YAYIN İNCELEME KURULU

BİLGE MAVİGÖZ
EFSA GÖKSU SARISOY
BİRGÜL EKREN
ŞİFA ARIKAN
İREM TONGUÇ
BİLGE GÖKÇE
HATİCE KÜBRA YAKALI
NARİN DAĞDELEN

KAPAK TASARIM

GÜNNAR YAĞCILAR

Dergide yayımlanan yazılarla ilgili
tüm sorumluluk yazarlarına aittir.

Yazın dergisinin yayın hakları
Gülveren Anadolu Lisesine aittir.
Okul Müdürlüğünden izin
alınmadan yazın dergisinden kısmen
ya da tamamen alıntı yapılamaz,
dergimiz hiçbir şekilde kopya
edilemez, çoğaltılamaz ve
yayımlanamaz.

Gülveren Mahallesi 3705 Sokak No.: 22
07220 Kepez/ANTALYA

0242 227 30 03

<https://gulverenadolulisesi.meb.k12.tr/>

Prof. Dr. Ömer Özkan	4
Civciv	9
Bir Kapadokya Gezisi	11
Kana Boyanan Hayaller	12

Bilim ve İnsan Dengesi.....	19
Dilimizin Zenginlikleri	25
Yağmurlu Bir Gün.....	38
Şiir	44

MERHABA

Merhaba doğan güneş; merhaba kırlar, ovalar, ağaçlar, kuşlar; merhaba güzel insanlar...

Ne kadar güzel bir duygu insanlarla selamlaşabilmek, onlarla konuşabilmek; duygularını, düşüncelerini başkalarıyla paylaşabilmek. İnsan, dökmeli içini bazen konuşarak bazen yazarak. Paylaşmalı duygularını hissedebilenlerle. O zaman güzelleşir hayat. Olmayacak sandığımız dileklerimiz, ulaşamayacağımıza inandığımız hayallerimiz bağlar bizi kısacık anlara. Sonra hep yaşamak isteriz o anın coşkusu; saklamak, unutmamak, unutulmamak... Kimimiz yazar, kimimiz çizer, kimimiz notlara sarılır, kimimiz de fotoğraflarla dondurur o anı. Hep kalsın isteriz bu güzellik; herkes onu görsün isteriz. Çünkü güzellikler paylaştıkça çoğalır. Paylaştıkça çoğalır, özgürleşir insan. Zamandan ve mekândan üstün bir varlığa ulaşır. Paylaşmanın en güzel yollarından biri de yazmaktır. İnsan, yazmaya değer duyguları, düşünceleri olduğunda yazar; döker içini sayfalara. Biz de duygularımızı, düşüncelerimizi sizinle paylaşmak istedik. Geçen sene bu zamanlarda bu sözlerle ikinci defa sizinle buluşmuştuk. Dergimizin ilk sayısı gibi ikinci sayısı da sizlerden yoğun bir ilgi gördü. Güzel dilekleriniz dergimizin üçüncü sayısını çıkarma konusunda bize güç ve destek verdi. Yorucu bir çalışmanın sonunda dergimizin üçüncü sayısını yayımlamanın heyecanını ve mutluluğunu yaşıyoruz. Bu sayımızı da severek okuyacağınızı düşünüyoruz. Sizlerden gelecek olumlu ya da olumsuz eleştirileri bekliyoruz. Yapacağınız eleştiriler dergimizi daha da güzelleştirebilmemiz için önemli.

Gülveren Anadolu Lisesi olarak okul e-dergimizin üçüncü sayısını çıkarmanın coşkusu içindeyiz. Eksiklerimizle, fazlamızla, acemiliğimizle ama tüm samimiyetimizle karşınızdayız. İyi okumalar...

Dergi Yayın Ekibi

PROF. DR. ÖMER ÖZKAN

Merhaba. Çok yoğun işleriniz arasında bize vakit ayırdığınız ve bizimle röportaj yapmayı kabul ettiğiniz için teşekkür ederiz. Müsaadenizle sorularıma geçmek istiyorum.

Sizi bütün dünya tanıyor ama bize kendinizi kısaca tanıtır mısınız? İlgili alanlarınızdan bahsedermisiniz?

1971 Ankara-Haymana doğumluyum. İlkokulu, ortaokulu orada bitirdim. Liseyi Ankara Bahçelievler Cumhuriyet Lisesinde okudum. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesini bitirdikten sonra da aynı üniversitede plastik rekonstrüktif ve estetik cerrahide uzmanlığımı tamamladım. Orda yaklaşık bir sene çalıştıktan sonra da Antalya Akdeniz Üniversitesi'ne uzman olarak geldim. Burada da yirmi üç senedir çalışıyorum. Yardımcı doçentlik, doçentlik ve profesörlük unvanlarımı burada aldım. Uzak Doğu'da, Avrupa'da değişik şekillerde kendimi geliştirerek burada hizmet vermeye devam ediyorum.

Plastik ve estetik cerrahiye olan ilginiz nasıl başladı? Bu alana yönelmenizin özel bir sebebi var mı?

Plastik cerrahinin güzelliği son zamanlarda trend olmasının ötesinde sadece estetik cerrahi gibi bilinir ama vücudun hemen hemen her bölgesiyle ilgili uğraş alanları vardır: Saç ve deriden başlar, ayağın tırnağına kadar gider. Bu estetik kısımları da içerir; tümör, trafik kazaları, yanık gibi birçok rekonstrüksiyon alanları içerebiliyor, bu nedenle çok geniş bir yelpazesi vardır. Böyle yüzün tüm deformelerinden, gövdenin tüm deformelerine, kolların ve bacakların tüm deformeleri, eksiklikleri, güzellikleri, fonksiyonları, hayata

devamlılığı için gereken tüm işlemleri yapar. Dolayısıyla aslına bakarsanız küçük damarlardan en büyük dokulara kadar uğraş alanları vardır. Çene kemiği ile de uğraşır meme dokusuyla da uğraşır karın dokusuyla da uğraşır ama ufak ayağının tırnağındaki batma ile de uğraşır. Bunun için ilgi çekicidir, mikroskop altında çalışma imkânı da verir gözle büyük dokuların ameliyat imkânını da verir. Büyük ve geniş bir alana hizmet olanağı verir, ilgi çekicidir.

Bir cerrah olarak en büyük zorlukları hangi alanlarda yaşadınız? Bu zorluklarla nasıl başa çıktınız?

Özellikle büyük ameliyatlarda özellikle de insanların çok fazla bilmediği konularda bu sadece bir nakil ameliyatı değil bir tümör ameliyatı sonrası doku nakli yaptığınızda bu dokunun tutması için verdiğiniz uğraşları insanların anlamayabilmesi mümkün. Siz dokuyu taşıyorsunuz; bir et parçası, bir kemik parçası gibi görünür ama o doku hastanın yaşaması için elzemdir. Tutmadığı takdirde daha büyük ameliyatlara gerektirebilir veya bunun sonunda hasta hayatını kaybedebilir, kolunu kaybedebilir, bacağına kaybedebilir ya da organını fonksiyonlu kullanamayabilir. Yemek borusu tutmazsa normal yemeğini kaybeder, yiyemez artık mideden beslenmesi gerekir. Göz kapağını açık bıraktığınız zaman göz kuruluğu oluşur: Hasta gözünü kaybedebilir. Karşınızdaki bir makine değil cansız bir obje değil. Canlı bir insana karşı bir sorumluluğunuz var. Yapacağınız işlem hastayı daha hasta edebilir, öldürebilir, belki de tamamen normal bir şekilde hayata kazandırabilir. Ama ana amacınız hastayı hayata kazandırabilmektir.

Son yıllarda cerrahi alandaki en büyük yenilikler nelerdir? Siz bu yeniliklere nasıl bakıyorsunuz?

Bizim alanımızla ilgili olarak mikrocerrahi çok fazla gelişti. Ama teknolojik olarak birçok destek oldu. Kapalı karın ameliyatlara, laparoskopi ile başladı. Sonra robotik cerrahi dediğimiz kavramlar başladı. Cerrah

yardımlı, robotik cerrahiler yapıyor. Hastanın düzeneğini kuruyorsunuz. Siz uzaktan kumanda ederek ameliyatını uzaktan yapabiliyorsunuz. Bu daha çok uzaya giden insanların bir ameliyatı gerektiğinde oradaki kişiyi yönlendirerek buradan ameliyatın yapılabilmesi amacıyla yapıldı. Bunun handikapları da oluştu. Ama teknolojik ilerlemelerin tamamı tıpa da uygulanabiliyor. Burada akıllı ilaçlar gelişmiştir. Terapiler gelişmiştir. Kanserde çok büyük ilerlemeler olmuştur, kanser tedavisinde. Mikrocerrahide küçücük damarlara ulaşılmıştır. Çok küçük damarların onarılabilmesi sinirlerin onarılması mümkün olmuştur. Bu yeniliklerle kullanılan birçok cihaz birçok teknolojik gelişme tıpta ve plastik cerrahide uygulama alanları buldu, gelecekte çok daha fazla olacağını düşünüyoruz.

Size göre robotik cerrahi ya da yapay zekâ gibi yenilikler, plastik ve estetik cerrahiye nasıl etki edecek? Yapay zekanın tıpta kullanılmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu aşama için çok erken fantastik bir görünüm gibi görünüyor, birçok şeyin yerini alacak gibi görünüyor. Tabii ki alacağı yerler olacak, insan yaşamını kolaylaştırdığı aşamalar olacak. Ama kötü kullanımları da olacak. Göreceğiz hep beraber, insanlara faydalı olsun diye bunlardan geri kalmamak gerekir. Olumsuz gelişmeler bile olsa hâkim olup bunun üzerine gitmekte fayda var. Sonuçta insanlığa zarar verecek diyerek uzak durmak büyük handikap olur. Mutlaka hâkim olmamız gerekiyor. Nasıl faydalanabiliriz, demeliyiz. Belki birçok gereksiz çalışmayı önleyecek, çok hızlı tedavilere ulaşılmasını sağlayacak. İnsanların tedavilerinde de daha hızlı müdahale etme olanağı ve yeni tedavi olanakları sağlayacak diye düşünüyorum.

Mikrocerrahi gibi ileri düzey teknikler konusunda daha fazla bilgi verebilir misiniz? Bu tekniklerin hastaların yaşam kalitesine katkıları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bu sayede gözle görülemeyecek derecede küçük olan damarların veya sinirlerin gözle görülemeyecek kadar küçük olan dikişlerle, iğnelerle kavuşturulabilmesi sağlanacak. Dolayısıyla bu işlem sonrasında yaptığınız cerrahi işlemlerle belirli dokuların başka bir amaçla kullanılabilmesi yani sağlık amacıyla kullanılabilmesi mümkün olabilecek. Bu nedenle amaç her gün gelişen teknikle kendi tecrübelerimizle yeteneklerimizi de ortaya koyduğunuz zaman bizim mikrocerrahide gördüğümüz en büyük yenilikler daha küçük damarların dikilmesine olanak verecektir. Başlangıçta santimetrelerle ölçülen damarlar birbirine dikilebilirken bugün 01,02 milimetrelilik damarlar bile dikilebilmekte; elli mikronluk küçük gözle görülemeyen iğnelerle o bağlantıları sağlayabiliyorsunuz. Yani küçücük bir kopan kulak parçasının, küçücük kopan bir burun parçasının veya çok ufak bir sinirin dikilmesi artık mümkün olabilecek, olabiliyor zaten şu an.

Gelecekte plastik ve estetik cerrahiye nasıl bir noktada görüyorsunuz? Kendi alanınızda yapmak istediğiniz yenilik veya geliştirmeyi düşündüğünüz bir uygulama var mı?

Tabii burada sadece plastik cerrahi değil tıptaki birçok şey her gün gelişmekte, verdiğiniz ilaçlar gelişmekte. Dokunun canlılığını artıracak ilaçlar geliştirilebilir, kanser için gerekli ilaçlar geliştirilebilir. Gelecekte çok daha küçük damarlar dikilebilecek. Belki damarsız dokuların geliştirilmesi mümkün olacak belki de organ üretimi mümkün olacak belki de doku üretimi mümkün olacak. Dolayısıyla kök hücreyle belki felçlilerin tedavi edilmesi mümkün olabilecek. Yani bizi bekleyen çok şey var.

Dünyada başarılı ilk yüz naklini, ilk çift kol naklini gerçekleştiren cerrah olarak son dönemlerde popülerleşen yüz nakli gibi karmaşık rekonstrüktif cerrahi uygulamalar hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bunlar kolay ameliyatlar değil. Gelecekte bu ameliyatların daha iyi olabilmesi için size yardımcı olacak medikal tedavilerin yani ilaç tedavilerinin çok gelişmesi gerekiyor. Cerrahi olarak siz aslında bunları yapabiliyorsunuz artık. Hastanın yaşayabilmesi için ilaçlarda verilebiliyor ama bu ilaçların yol açtığı komplikasyonların, enfeksiyonların, tümörlerin daha az olması için daha iyi ilaçların geliştirilmesi lazım. Doku uyumu sağlanırken bir kanser gelişmemesi lazım. Enfeksiyon olmaması gerekir. Yani reddi önleyelim derken başka hastalıklara yol açmamamız gerekir. Bunun ötesinde bu nakilleri yaparken sadece kadavradan nakilleri değil bu dokuları acaba üretebilir miyiz, bu dokuları geliştirebilir miyiz, laboratuvar ortamında dokuları geliştirebilir miyiz? Bunlarla ilgili çalışmalar yapılıyor, yapıyoruz.

Estetik cerrahi, toplumda bazen tartışmalı bir konu olabiliyor. Estetik cerrahinin toplumsal algısı hakkında ne düşünüyorsunuz?

Estetik cerrahinin toplumsal algısı hakkında iyi düşünmüyorum. Çünkü insanların abartılı istekleri olduğunu düşünüyorum. Beğeniler her zaman değişir. Eski gravürlere bakarsanız şişman insanlar makbulken şu anda çok daha zayıf insanların popüler olduğunu görüyoruz. Eski toplumlarda beyaz insanlar, yani beyaz tenli insanlar koyu tenlilerden daha asil görünürken, daha popülerken; günümüze bakıyoruz insanlar kendini daha esmer yapmak için belli makinelerin altında, güneşin altında günlerce kalabiliyorlar. Eskiden beyazlık asilzadelik iken şimdi parası olan insanlar belli makinelere girip kendilerini siyahlaştırmaya çalışıyorlar. Güzellik algısı hep değişiyor. Eskiden insanların burun şekli daha farklıyken şimdi çok daha farklı. Kozmetik, estetik cerrahide de beğeni çağlarla birlikte değişiyor. Bu topluma bağlıdır ama bazı trendler var insanlar bunlara kendilerini kaptırabiliyorlar. Bazen abartılı isteklerde bulunabiliyorlar. Bazen psikolojik durumlarının farkına varmadan bunların esiri olabiliyorlar. Belli beklentilerle toplum ortalamasının üzerinde çok kötü görünen bir yüz varsa bunun biraz daha kabul edilebilir ortalamaya sağlamak normaldir. Burnu çok kötüyse düzeltmekte fayda vardır, eğer kafası rahatlayacaksa. Ama toplum ortalamasından normal bir beğeni içerisinde olup da abartılı istekleri olanlarla da karşılaşıyoruz.

TÜBA şeref üyesi seçildiniz, ne hissediyorsunuz?

İyi hissediyorum. Tabii bu bilim akademisi her toplumda olabilecek en üst bilimsel örgütlenmedir. Burada artık söz sahibi olabileceksiniz, sizin sözlerinize dikkat edilmesi olanağı olacak, bu konuda da mahcup olmamak için elinizden geldiğince destek vermeniz gerekir. Bir bilim adamı için ulaşılabilir ülkemiz açısından en üst seviyedir. Uluslararası anlamda da katkımız olabileceği kadar devam ettirmemiz genç insanlara da rol model olmamız için bir vizyonerlik yapmamız gerekiyor. Büyük bir görev üstlendiğimin farkındayım.

Dünyaca tanınan bir cerrah olmanıza rağmen Türkiye'de kalmaya ve Akdeniz Üniversitesinde çalışmaya devam ediyorsunuz? Sizinle gurur duyuyor ve sizi örnek alıyor. Bu konu hakkında neler söylemek istersiniz?

Şimdi bu söylendiği zaman ülkemizin, Akdeniz Üniversitesinin, Antalya'nın küçümsendiğini hissediyorum. Milyonlarca insan bu ülkeyi ziyaret ediyor. Buralarda yazın en sıcak zamanını geçiriyor. Akdeniz Üniversitesi; Türkiye'nin en popüler üniversitelerinden bir tanesi, en kalabalık üniversitelerinden bir tanesi, en büyük üniversitelerinden bir tanesi. Antalya; Türkiye'nin en güzel şehirlerinden bir tanesi, dünyanın en güzel şehirlerinden bir tanesi. Türkiye de dünyanın en güzel ülkelerinden bir tanesi. Dolayısıyla burada kalmanın bizim için bir görev olduğunu, vatanımızda birinci derecede iyi hissetmenin iyi ve önemli olduğunu hissediyorum. Aylarca, yıllarca yurt dışında kalmış biri olarak, oradaki vatandaşlarımızın yaşadığını görmüş olarak, oradaki bilim insanlarımızın ülkemizden uzaklaştığını gören biri olarak, yapılan her yayının adresinin ülkemiz dışında olması beni üzüyor tabii ki. Yurt dışında olup Türk olmanıza rağmen yaptığınız çalışmalar orda bulunduğunuz ülkenin adına yapılıyor. Yani adresleri hiçbir zaman Türkiye olmuyor. Bu tabii yorucu, üzücü gelecek dönemde kendi neslinizi, çoluğunuzu çocuğunuzu da artık oraya doğru bağladığınızı gösterir. Türkiye'nin en büyük handikapı yurt dışındaki insanların ülkelere dönme oranının çok düşük olması. Çinli ve Hintli bilim insanlarının çoğunun ülkelere dönüp teknolojiyi götürdüğünü orayı geliştirdiğini görüyoruz. Ama bizde bu oran maalesef düşük. Bunun biraz daha tersine işlemesi ülke adına bizim insanlarımız adına daha iyi olur.

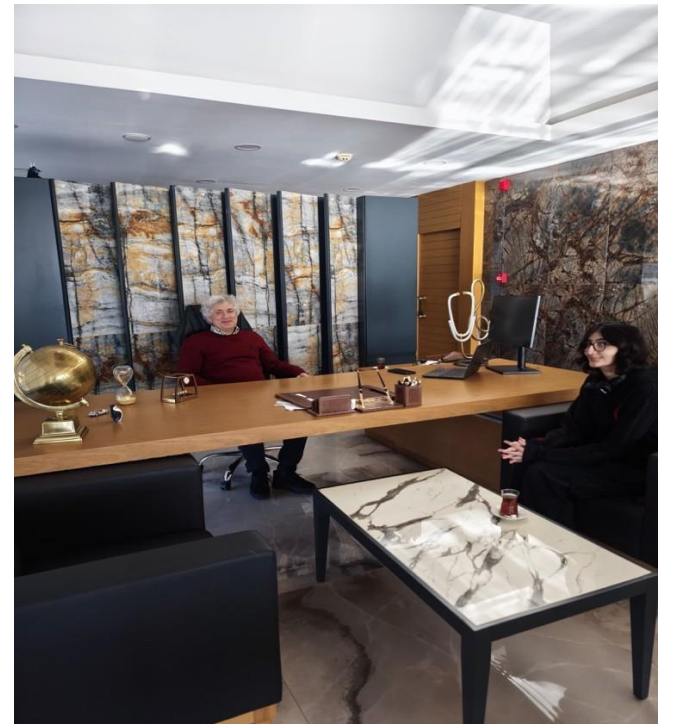

arkasına koyarsınız ama tıpta daha çok çözülmemiş şey var. Kanser gibi çözülmesi gereken bir bela var, trafik kazaları gibi belalar var, yanıklar gibi belalar var; safra kesesi, karaciğer, bağırsak o kadar çok çözülmemiş şey var ki... Beyin ayrı bir muamma zaten. Yapay zekâ da girse yapay olmayan zekâ da girse bir şekilde yapılacak çok fazla iş var. Yani meraklandıktan sonra sizin de tıp literatürüne katkınız olabilecektir.

Türk gençliğine eğitimle, hayatla ilgili neler söylemek istersiniz? Tavsiyeleriniz ve öğütleriniz var mı?

Az önce bunların özetini aslında söylemiş oldum. Sonuçta bu ülkede güzel bir yaşam sürmek mümkün. Zorluklar her ülkede vardır, bizim ülkemizde de zorluklar var. Olmadığını söylemek, inkâr etmek mümkün değil ama çalıştığınız takdirde düzgün yolda ilerlediğiniz takdirde iyi bir meslek seçimi yapıp kendi isteğinize doğru yöneldiğiniz takdirde mutlu ve başarılı olmamanız için bir neden yok. ***Onun için kendinizi geliştirin, dışarıda olanları takip edin ama mutlaka Türkiye adresli çalışmalar yapın.***

Bu güzel röportaj için teşekkür ederiz. Başarılarınızın devamını dileriz

Tıp okumak, cerrah olmak isteyen arkadaşlarımıza neler söylemek istersiniz? Tavsiyeleriniz ve öğütleriniz var mı?

Cerrah olmak istiyorsanız olunuz. Ailenizin veya başka birinin zorlamasıyla olunmayacak işlerdir, zor işlerdir ama dünyanın en kutsal işlerinden bir tanesidir. Zengin olmak için yapılacak işler değildir ama karnınızı doyuracak bir meslektir. Toplumda bir yeriniz olur, bir beğeniniz olur, bir popülariteniz, bir protokolünüz olur ama işinizi düzgün yaptığınız takdirde. Bir işi severek yaparsanız başarılı olursunuz, hayatınızı da mutlu bir şekilde geliştirirsiniz. Tıbbın en güzel kısmı kendinizi geliştirmeniz için çok açık bir alan olmasıdır. Bir araba vardır; tamiratını yaparsınız, onun aynalarını bir yere vitesini bir yere farlarını bir yere koyarsınız, bunun üstüne bir şey yapamazsınız. İki tane aynayı üst üste koyarsınız üç tane aynayı üst üste koyarsınız bir tane de

BİLGE GÖKÇE

CİVCİV

Küçükken yazları dedemlerin yanına, köye giderdik. Köy havasını ve köyde olmayı severdim çünkü köy, benim için büyük bir özgürlük demektir. Şehirde yasak olan şeyler köyde serbestti. Kuzenlerle akşamlara kadar sokakta oynar, evin çatısına tırmanır, bazen de köyün çıkışındaki kayalıklara giderdik. O zamanlar arka bahçede tavuklar vardı. Dayımın oğlu Hasan ağabeyimle sabah tavukları açar, yemini suyunu verir, akşam olunca da kapatırdık. En büyük eğlencemiz ise civciv yakalamaktı. Küçük olanlara annesi yaklaştırmazdı, bu yüzden piliçliğe durmuş olanları kovalar, bir köşeye kısıtıp tutuverirdik. Civcivi sağa, sola oynattınca kafası sabit kalır, bu görüntü ikimize de komik gelirdi.

O sene köye gittiğimizde civcivler çalkalı birkaç hafta olmuştu. Hayatımda ilk kez köyde bu kadar çok civciv görüyordum. Normalde biz geldiğimizde çoktan ilk tüylerini dökmüş, piliçliğe evrilmiş olurlardı ama bu sefer ne ele gelmeyecek kadar küçük ne de annelerinden tamamen ayrılacak kadar küçüklerdi. Annelerinden uzaklaştığını gördüğümüz an kedinin fareyi kapdığı gibi civcivleri kapıyor, biraz sevdikten sonra geri bırakıyorduk. Sarı tüyleri yumuşacıktı. Bütün gün minik ayaklarıyla oradan oraya koşturuyor, akşam olunca da annelerinin kanatları altına geri dönüyorlardı. Bunlar, o kanatların altında geçirecekleri son demleriydi ama onlar bunun farkında olmadan, kaygısızca yaşayıp gidiyorlardı.

Zamanla civcivlerden biri gözüme ilişti. Ufak tefek bir şeydi bu. Tüyleri, üzerine sonradan serpiştirilmiş gibi tek tüktü. Sanki ailesi falan da yoktu. Akşam olup da akranları annelerinin koynuna girdiğinde o, kümesin ortalarında tek başına ısınmaya çalışarak uyurdu. Dedeme sordum bir gün, bu civciv neden böyle tek, diye. “Anasını kedi kaptı onun.” dedi dedem “Şu öngü tavuğun yanına kattıydım, onun cücükleri büyüyünce bunu da atıverdi dışarı. Öyle kaldı imdi işte.” “Diğer anneler yanına almadı mı?” diye sordum şaşkınlıkla. “Almadı ya kızım. Bakma sen, bu onlardan bir ay daha büyük.”

İçimde civcive karşı büyük bir acıma uyanmıştı. O akşam yemekte ve yatağa girince de civciv aklımdan çıkmamıştı. Acaba üşüyor muydu? Uyumadan önce anneme civcivi anlattım. “Anne, ne olur içeri alamaz mıyız?” diye yalvardım. Annem çok netti: “Olmaz Zuhal. Sabah olunca görürsün civcivi.” “Ama ya üşüyorsa?” “Üşümüyordur, merak etme sen.” dedi annem, “Civcivi daha çabuk görmek istiyorsan yat da uyu.” Gözlerimi kapattım ama gözüme uyku girmiyordu. Aklım civcivdeydi. Şu an uyuyor muydu yoksa soğuktan uyuyamamış mıydı? Ya sabaha kadar başına bir şey gelirse? “Civciv ben gelmeden önce de buradaydı.” dedim kendi kendime, şimdiye kadar bir şey olmadıysa şimdi de olmazdı. Zar zor uykuya daldım.

Sabah uyandığımda koşa koşa arka bahçeye gittim. Hep civcivle ilgili rüyalar görmüştüm. Kimisinde soğuktan donuyordu, kimisinde kedi kapıyordu. Kümese vardığımda rahat bir soluk aldım. Civciv uyanmış, keyifli keyifli bacağına esnetiyordu. Kapıyı açınca o da diğerleriyle birlikte dışarı çıktı. Gittim, çuvaldan buğday alıp önlerine serptim. Hepsi bir anda saldırdı. Bizimki geride kalmıştı. Diğerleri yiyip çekildikten sonra kalanları eşelemeye başladı. Demek böyle küçük kalmasının sebebi buydu. İçim sızladı. Elime alıp evin arka merdivenine götürdüm. Biraz buğdayla avucumdan beslemeye çalıştım. Önce ne olduğunu anlayamadı, şaşkın şaşkın yüzüme baktı. Elimi gagasına doğru götürünce bir buğday tanesini ağzına aldı. Minik gagasıyla buğdayları yerken sanki elimi acıtmaktan korkuyor, hafif hafif dokunuyordu. Karnı doyunca teşekkür eder gibi bir kez cikledi. Parmağımın ucuyla kafasına dokundum, kaçmadı. Kendi kendime gülümsedim. Ona bir isim koymalıydım. Civcive baktım, civciv bana baktı. Gözleri boncuk gibiydi. “Senin adın Boncuk olsun.” dedim civcive. Bu ismi beğenmiş gibi bir kez daha cikledi.

Ertesi gün yine kalkar kalkmaz kümese gittim. Boncuk bu kez beni görünce çekinerek yanıma geldi. Minik başını kaldırıp yüzüme baktı. Gülümsedim, “Gel Boncuk.” dedim. Pıtı pıtı arkamdan geldi. Yine evin arka merdivenine gittik. Boncuk’un önüne bir avuç yem koydum. İştahla yemeye başladı. Bir dakika içinde hepsini silip süpürmüştü. “Sen burada bekle.” dedim. Başını yana eğdi. Diğerlerini yemleyip geldiğinde hâlâ merdivende oturuyordu. Başını okşadım, “Akıllı Boncuk’um benim!” Sanki iltifatı anlamış gibi yanıma sokuldu.

O günden sonra ayrılmaz ikili olduk. Ben nereye gitsem boncuk da peşimden geliyordu. Annemden gizli içerilere bile sokuyordum. Görenler gözlerine inanamıyordu. On bir yaşlarındaki bir kız civcivi peşine takmış, her gittiği yere götürüyordu. En çok da Hasan abim hayret etmişti. Anneannem bizi gördüğü yerde fesuphanallah çekiyordu. Boncuk gün geçtikçe palazlandı, büyüdü. Onu ilk gördüğüm halinden eser yoktu artık. Başının üstünde minik bir ibik çıkmaya bile başlamıştı. Onun bir gün büyüüp tavuk veya horoz -dedem erkek olduğunu söylüyordu- olacağını düşünmek çok tuhaftı. Bir yandan hep böyle küçük kalmasını istiyor, diğer yandan da büyüdüğünü görmek için can atıyordum ama ikincisi mümkün değildi. Tatil bitiyor, gitme zamanımız yaklaşıyordu. O gün geldiğinde Boncuk’a nasıl veda edeceğimi bile bilmiyordum.

Zaman su gibi akıp geçti. Bir akşam babam, bizi almak için çıkageldi. Sabah olduğunda araba sanki kaşla göz arasında yüklenmişti. Gözyaşları içinde anneme yalvarıyordum: “Anne, ne olur Boncuk da bizimle gelsin!” “Hayatta olmaz.” dedi annem “Evde ona bakamayız. Seneye gelince görürsün Boncuk’u.” “Ama o burada yalnız kalamaz ki.” “Dedenle anneannen var ya kızım.” “Anne, lütfen...” “Olmaz diyorum Zuhal. Git anneannenin, dedenin elini öp, arabaya bin.”

Boncuk ayaklarımın dibinde neler olduğunu anlamadan öylece duruyordu. Annem başını iki yana salladı. Anneannem: “Biz buradayız kızım, bakarız Boncuk’a. Seneye gelince de görürsün.” dedi kucaklaşırken. Dedemin elini öptüm, dayım ve yengemle vedalaştım. Hasan ağabeyim: “Ağlama ağabeycim, zaten Boncuk buraya alışık. Her sene ziyaretine gelirsın.” dedi. Başımı salladım, Boncuk’la vedalaşmak için eğildim. “Boncuk’um, sen burada beni bekle, olur mu? Ben her yaz senin yanına geleceğim.” Boncuk başını yana eğdi. Gözyaşlarına boğuldum. Biz arabayla uzaklaşırken herkes el salladı, Boncuk arkamızdan melül melül bakıyordu. “Baba ne olur geri dönelim, Boncuk’u da alalım.” dedim hızlı hızlı. Bu ayrılığa dayanamayacaktım. “Ben seni ne zaman istersen getiririm kızım.” dedi babam “Ama biz evde tavuk bakamayız. Yol boyu gözyaşlarım dinmedi.

Gelecek yıl köye geldiğimizde doğrudan arka bahçeye gittim. Boncuk’un bir tavuk mu yoksa horoz mu olduğunu, beni hatırlamadığını bilmek; en kötü ihtimalle onu uzaktan görmek istiyordum ama arka bahçeye vardığımda neye uğradığımı şaşırdım. Bütün kümesler boştu. Dedem o sene bütün tavukları satmıştı.

NARİN DAĞDELEN

BİR KAPADOKYA GEZİSİ

Bir okul gezisi vakti, güzel arkadaşlıklar ve Nevşehir'in o büyüleyici kokusu... Otelden çıktık, otobüse bindik ve sıradaki istikametimiz Kapadokya, peribacalarıydı. Vardığımız anda heyecanla otobüsten indik. Kafamızı gökyüzüne çevirdiğimizde bizi rengârenk süzülen 7-8 sıcak hava balonu karşıladı.

Peribacalarının girişinde gözüme çarpan ilk şey ATV'ler -her araziye uygun araç- oldu. Böylesine eşsiz bir güzelliği keşfetmeye gelen insanların gerçekten bir araçla dolaşmayı tercih etmesi bana garip geldi. Yavaşça yürümek, her detayı hissetmek varken neden hızla geçip gitmek istesinler ki?

Peribacalarına doğru ilerledikçe, onlar da yavaş yavaş kendilerini göstermeye başladı. Şekilleri muazzamdı, sanki gerçekten içinde periler yaşıyormuş gibi görkemli ve masalsı duruyorlardı. Doğanın harikalar yaratabildiğini bir kez daha hayranlıkla fark ettim. Resmen doğa bir heykeltıraştı ve peribacaları onun en büyük şaheserlerinden biriydi. Kimi sivri uçluydu, kimi ise mantarları andırıyordu. Her biri binlerce yılın izlerini taşıyor, sessizce bize geçmişten hikâyeler fısıldıyordu.

Rehber eşliğinde etrafı dolandık, o sırada da elimizde telefon gibi teknolojik bir imkân da varken bu anı ölümsüzleştirmek adına tur rehberinin sesi eşliğinde etrafın fotoğrafını çektik. Peribacası turumuz bittikten sonra otobüse tekrar atladık, tekrardan istikamet otel idi.

Böyle büyüleyici bir yeri kaçırmayın derim, gerçekten olağanüstü! Şimdi iyi yolculuklar dilerim.

KANA BOYANAN HAYALLER

Çanakkale Savaşı, tarihe unutulmaz bir damga vurmuş, vatanın geleceği için kendi geleceğinden vazgeçmiş, kendi kaderine boyun eğmiş ama vatanın kaderine boyun eğmemiş sayısız kahramanımızın, insanlarımızın sessiz çığlığıdır. Kanla yazılmış bir destandır Çanakkale. Bu destanın bir de kendileri küçük ama yaptıkları büyük olan sayısız çocuk kahramanı vardır.

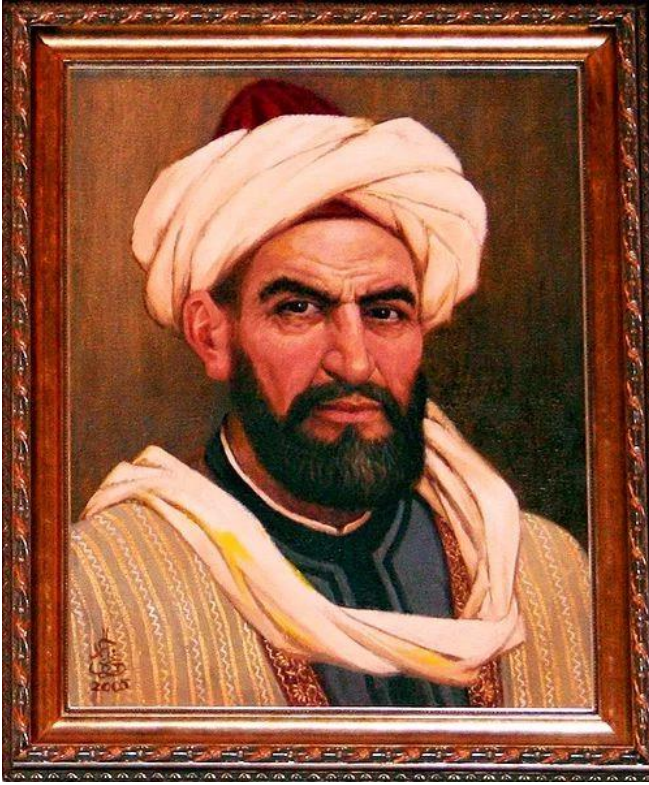
Herkes gibi gençlerimiz de çocuklarımız da kendilerini yok sayarak vatanın kurtuluşuna her şeylerini adadılar. Analarından emdikleri sütle değil atalarından aldıkları vatan aşkıyla büyüdüler. Büyük umutlarla, büyük hayallerle başladıkları okulları geride bıraktılar. Hayallerini kanlarıyla boyayıp bedenleriyle toprağa gömdüler. Oysa bazıları doktor olacaktı. Bazıları öğretmen, bazıları avukat, bazıları polis... Şimdi ise onlar gökyüzünde birer melek oldular.

Canla başla çalıştılar. Kimisi cephe arkasında malzeme taşıdı. Soğuk yollarda ayağında ayakkabı olmadan, yüreğindeki vatan aşkıyla ısınarak yürüdü. Belki bu uğurda ölürüm ama görevimi yerine getiririm; yardımımı başkasını yaşatırım, o kurtarır ülkemizi diye düşündü. En büyük umudu bu oldu. Bazıları da bu yavrucakların yardım götürdüğü arkadaşı oldu. Cephede canla başla çalıştı. Ölümü gözle gördü ama korkmadı. Başının üzerinden geçip giden kurşun onu durdurmadı. İmanı ve vatanına olan sevgisi çelik zırh oldu ona. Görevini yapıp aşkıyla yanıp tutuştuğu vatan toprağına teslim oldu. Geride ise yarım kalan hayaller kaldı. Bir de koca bir vatan...

İşte bize bıraktıkları bu vatanın her karışında onların emeği, hayalleri, sevdikleri var. Biz bu toprak parçasına vatan demeye devam ettiğimiz sürece onlar da ölümsüz olacak, unutulmayacak. Onlar sadece Ayşe, Ahmet, Mehmet değil onlar hepimizin içinde yaşayan çocuk. Onlar sayısız, isimsiz, ölümsüz kahramanlar. Onlar vatanın kaderini değiştiren cesur yürekler. Onlar büyük çocuklar.

BİRGÜL EKREN

KAŞGARLI MAHMUT

Kaşgarlı Mahmut, 11. yüzyılda yaşamış olan Türk dünyasının en önemli dil bilimcilerinden biridir. Tam adı Mahmut bin Hüseyin bin Muhammed el-Kaşgarî olan üstadın doğum yeri başkent Kaşgar'dı. Yaşadığı dönemde o bölge Karahanlılar Devleti'ne aitti. Soylu bir ailenin çocuğudur. Bir şehzadedir. Babası, Barsganlı Hüseyin İbni Muhammet adlı bir beydir. Arapça ve Farsça bilmektedir. Eserinde Türk kültürü ile ilgili her şeye yer verdiği için "Türkoloji'nin babası" olarak kabul edilir.

Uygur Türk'ü olan bilgin Türk dili ve kültürü üzerine yaptığı çalışmalarla bilinir. Bu bakımdan en önemli eseri Dîvânu Lugâti't-Türk'tür. Eser, Türk dilinin ilk sözlüğü olma niteliğini taşıyan bir ansiklopedidir. Ansiklopedide 9000'i aşkın Türkçe kelime bulunmakta olup içerisinde Türk halklarının yaşam biçimine, gelenek-göreneklerine, inanışlarına, efsanelerine ve diline dair bilgiler barındırır. Kaşgarlı Mahmut'un kitabı yazmasının başlıca sebebi, Türklerin bağımsızlıklarına düşkün, kalıplara sığmaz bir yapıya sahip olduğunu ve bu özelliklerini dillerine yansıttıklarını bilmesiydi. Yani dili özgürleştirmek ve öğretmek istemiştir. Hatta Türklerin ne denli aziz ve yüce bir millet

olduğunun vurgusu ön sözde yapılmaktadır. Kaşgarlı Mahmut'un bu eseri oluşturmak için 25 yıl boyunca Türk illerini dolaştığı ve topladığı kelimeleri derlediği bilinir.

Dîvânu Lugâti't Türk bizlere sadece yazılı bilgilerle değil aynı zamanda bir haritayla da dönemdeki Türk boylarının yerleşim yerlerini gösterir. Bu sayede eser bizlere dönemin Türk toprakları ve yerleşimi hakkında bilgi sunar. Genel itibari ile Türk dünyasına adeta ışık tutan eser, oldukça değerli bir hazinedir.

Kaşgarlı Mahmut dönemin önemli ilim merkezlerinde eğitim görmüş, Arapça ve Farsça dillerini öğrenmiştir. 1057'de Kaşgar'dan ayrılarak Bağdat'a yerleşti. O sıralar Irak İslâm dünyasının en önemli kültür merkezlerinden biriydi. Bu nedenle bilimle uğraşan çoğu kişi gibi o da buraya yerleşti.

Kaşgarlı Mahmut'un, "Kitâbü Cevâhiri'n-nahvi Fî Lûgâti't Türk" adlı bir eser daha kaleme aldığı bilinmektedir. Bu kitabın nerede olduğu ve nasıl kaybolduğu belirlenememiştir. Esere ne yazık ki günümüze ulaşamamıştır.

Dil, bir milletin en temel unsurudur. Dil demek milletin kimliği, benliği demektir. Kaşgarlı Mahmut, Türkçeyi korumak ve sonraki nesillere aktarmak için büyük bir gayret ve fedakârlık göstermiştir. Onun sayesinde Türkçenin farklı lehçeleri ve kelime hazinesi gün yüzüne çıkmıştır. Aslında o sadece bir dili değil aynı zamanda milletin kimliğini de tanımlamıştır. Bizlere düşen görev ise Türk dili ve edebiyatının bir nevi incisi olan eseri ve bizlere arkasında böyle güzel bir miras bırakan Kaşgarlı Mahmut'u öğrenmek ve sahip çıkmaktır.

İREM TONGUÇ

AMAÇ, AMAÇSIZLIK VE ANLAM

Hayat, bir canlının yaşamasıyla ortaya çıkar. Her canlının bu hayatta farklı bir amacı vardır. Bitkiler için bu besin ve oksijen üretmekken bazı hayvanlar için avlanıp hayatta kalmaktır. Peki insanların amacı nedir? Her insanın bu soruya verecek farklı cevapları vardır.

Kimi insan bu hayatta başarılı olmak ister ve amacı da budur. Kimileri ise iyi bir kul olmayı amaçlar, kimileri de hayatını bilime, sanata ve edebiyata adar. Amaç diğer bir deyişle insanı hayata bağlar. Amacı olan insanın bir hedefi vardır ve bu hedef uğruna emin adımla yürür gittiği yolda. Karşılaştığı engelleri yenecek gücü kendinde bulur. Bir de bu hayatta amaçsızlar vardır. Bugünün dünyasında geçmiş ve gelecekte sıkışmış olanlar. Bedenleri buradadır ama ruhları burası dışında her yerde. Bugünü yaşamayıp geçmiş ve gelecekteki gelgitlerle boğuşarak kendilerini günden güne çürütürler. Aynanın karşısına geçip kendilerine baktıklarında ise koca bir boşluk görürler. Bu boşluk aslında her insanda vardır sadece büyütüp büyütmemek kişinin kendi elindedir. Onlarınkisi amaçsızlığın yarattığı koca bir boşluktur. İki seçenek vardır önlerinde ya o boşluğu tamamlayacaklar ya da o boşluğu giderek büyütüp kendilerini yok edecekler. İkinci seçenek daha kolaylarına gelir çünkü kendilerini nasıl yok edeceklerini iyi bilirler. Kendilerini onarmayı öğrenmek istemezler çünkü cesaret edemezler. Zamanla alışırlar bu boşluğa ve eğer o boşluk dolarsa nasıl yaşayacaklarını bilemezler. Bir süre sonra yaşamayı da unuturlar zaten. Oscar Wilde'nin de dediği gibi **“Yaşamak çok nadir rastlanan bir şeydir. Çoğu insan sadece var olur.”**

“Hayatın anlamı nedir?” diye sorduğumuzda ise bu da insanların hayattaki amacına göre şekillenebilir. Filozoflardan örnek verecek olursak: Schopenhauer'e göre hayat boş bir şeyken, Platon'a göre öğrenmek, Aristoteles'e göre iyilik, Alfred Adler'e göre yaşam bütününe katkıda bulunmaktır. Nietzsche'ye göre ise hayat anlamsızdır. Bu sorunun cevabı hayata bakış açımıza göre de şekillenir. Bu yüzden farklı zamanlarda sorulan bu soruya farklı cevaplar verebiliriz. Bundan dolayı hayat bana göre belirsizlikten ibarettir. Hiçbir zaman bir sonraki adımımızın bizi nereye götüreceğini bilmediğimiz bir yolda yürürken yolda yağan yağmur ve doluyla ya da esen rüzgarla birlikte şekillenen adımlarımızı koca bir belirsizliğe atıyoruz. Önemli olan insan bu yolda yürürken belirsizlikler içinde kaybolmamasıdır. Belirsizliği sanki kendi bir parçamızmış gibi kucaklayıp benimsemeliyiz. Böylelikle insan bu yolda kendisine bir yer bulur ve yürümekten çekinmez. Zaten bir gün adımlarımızın son bulup ayağımız yerden kesildiğinde bu belirsizlik toprağa gömülmemizle birlikte son bulacak.

Bu belirsizliğin içerisinde yürümeyi öğrendiği zaman insan yolun onu götürdüğü anlamla karşılaşacak. Yürümeyip topal kalanlar ise bu deneyimden hep mahrum kalacak.

KİTAP TANITIMI

düşününce bunun, insanların hayatı yaşayabilmek için ölüme karşı takınmak zorunda hissettikleri tavır olduğunu da fark ettim. Zaten kitap devamlı bu “yaşam-ölüm” ikiliği üzerinden ilerliyor.

Sonraki bölümlerde İvan İlyiç’in yaşamını, karakterini ve elbette ölümünü okuyoruz. Aslında İvan İlyiç de kitabın diğer karakterleri gibi gündelik işlerinin peşinde koşturan, hayatını düzene sokmaya çalışan ve ölümü çok da umursamayan birisi. Onun hayatı, sol böğründeki dinmek bilmeyen ağrılarla değişmeye başlıyor. Gittiği doktorlar hastalığını tedavi etmek şöyle dursun, ona doğru düzgün bir tanı bile koyamadığından günden güne karamsarlığa sürüklenen İvan İlyiç’in hastalığı da gittikçe kötüleşiyor ve hayatına dair sorgulamaları da hastalığının ilerlediği, artık ölümün yaklaştığı günlerde başlıyor.

İvan İlyiç, her zaman ölçülü bir şekilde yaşamaya çalışmış, kendince kusursuz bir hayat inşa etmiş ve yaşamından son derece hoşnut bir adam ya da o, öyle olduğuna inanıyor çünkü ağrılarının dayanılmaz hale geldiği bir gün, kendisini ölümden kurtarmak için mutlu anılarına tutunmak istiyor ancak dönüp baktığında çocukluğu hariç bir tek mutlu gün geçirmediğini, hayatında hep bir şeylerin eksik olduğunu fark ediyor ama bu eksikliğin ne olduğunu asla bulamıyor.

Beni kitapta en çok etkileyen ise İvan İlyiç’in ölümü reddettiği, daha doğrusu kendisine yakıştıramadığı için ölmeyeceğine inanmaya çalıştığı kısım oldu. Burada bizim ölüm karşısındaki acizliğimizi bir kez daha fark ettim ve istesek de istemesek de ölümün gerçek olduğunu, günün birinde herkes için geleceğini hatırladım. Nazım Hikmet’in dediği gibi “Ayrılmak istemezsin dünyadan/Ama o senden ayrılacak.” İvan İlyiç ölmek istemiyor ama hepimiz gibi onun öleceği de kitabın daha başından belli.

Kitabın sonu ise şaşılacak şekilde iyimser bitiyor. Kitap boyunca yaratılan ölüm korkusu, son bölümde adeta yıkılarak ölümün de yaşam gibi doğal sürecin bir parçası olduğu ve korkulacak bir şey olmadığı; önemli olanın ölüm gelmeden hayatı yaşayabilmek olduğu mesajı veriliyor. İvan İlyiç’in ölmeden önceki son düşünceleri ise bana İrvin D. Yalom’un bir kitabında okuduğum “Ölümün son iyiliği bir daha ölümün olmamasıdır.” sözünü anımsattı. İvan İlyiç, kendi kendine “Bitti! Ölüm bitti... O yok artık!” diyor ve son nefesini veriyor.

İVAN İLYİÇ’İN ÖLÜMÜ

Kitap, adından da anlaşılacağı üzere bir ölüm haberiyle başlıyor. Başarılı bir hukukçu olan İvan İlyiç’in ölümü, meslektaşları tarafından açılan boşluğa terfi etme hayalinden kaynaklanan gizli bir memnuniyet ve yazarın deyimiyle “ölenin yakın bir dost olduğu durumlarda hemen hep olduğu gibi ‘ölen ben değilim o’ duygusundan kaynaklanan bir sevinç” ile karşılanıyor.

Usta yazar, ilk bölümde farklı karakterler üzerinden insanların ölüme karşı takındığı umursamazlığı ince bir eleştiriyle birlikte neredeyse tarafsız bir ve son derece açık bir şekilde ortaya koyuyor. Bu umursamazlığı İvan İlyiç’in cenazesine bir “ödev” mahiyetinde katılan Pyotr İvanoviç’te alacağı dul maaşının hesabını yapan İvan İlyiç’in karısı Fraskovya İvanova’da ve en çok da cenazeye tamamen ilgisiz kalıp akşam vint oynama planları yapan Şvartz karakterinde görebiliyoruz. Bu kişilerin umursamazlığı, bana ilk başta oldukça yanlış gelmesine rağmen üzerine

KORKU

Korku, belki de sahip olduğumuz en ilkel duygu. Bu kitap, insan psikolojisinin derinlerine inerek korkunun karanlık doğasına bir pencere açıyor.

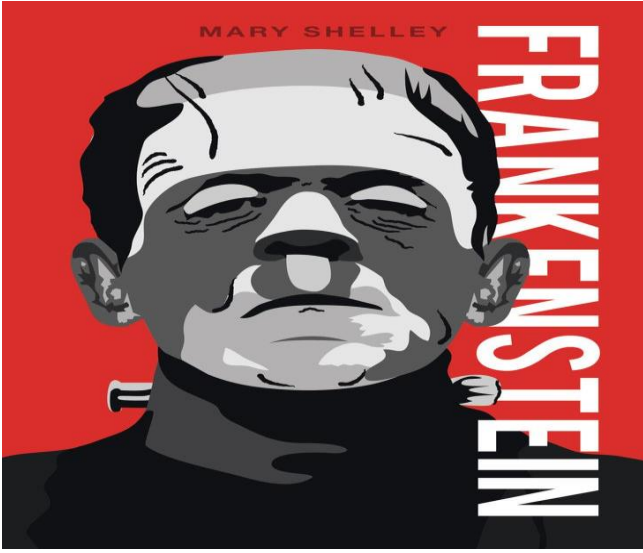
Irene, sevecen bir kocası, iki çocuğu ve emrinde hizmetçileri olan; gösterişli bir evde gösterişli bir hayat yaşayan bir kadındır. Görünüşte mükemmel olan bu hayatın tekdüzeliğinden sıkılan Irene, bir gösteride tanıştığı genç bir piyanistle ilişki yaşamaya başlar. Bu ilişkinin ortaya çıkmasından doğabilecek sonuçlar Irene'ye büyük bir korku vermesine rağmen bu korkularını bastırır ve aşığıyla görüşmeye devam eder. Ta ki bir gün aşığının sevgilisi olduğunu söyleyen bir kadın ortaya çıkıp ona şantaj yapmaya başlayana dek. Bu kadının ortaya çıkışı, Irene'nin içinde gizlenen korkuların açığa çıkmasına sebep olur ve aşığıyla görüşmeyi derhal keser. İşin özünde o, bu genç adama aşık falan değildir; bu ilişki yalnızca bir "maceradır" onun gözünde ve zaman içerisinde bir "alışkanlığa" dönüşmüştür. Bu nedenle kolayca ilişkiyi bitirir ancak şantajcı kadın, Irene'nin üstüne giderek ondan para istemeye devam eder. Üstelik bu kadın, onun adını ve evini de bilmektedir. Irene'nin bu kadına duyduğu korku, kocasına

yakalanma korkusuyla ve ihanetin getirdiği utançla birleşerek zamanla paranoyaya dönüşür. Kocasının her küçük hareketini izlemeye, her köşe başında şantajcı kadını görmeye ve evden gittikçe daha az çıkmaya başlar. Bu süreçte çocuklarından ve ailesinden ne kadar uzak olduğunu fark eder. Kendi çocukları bile onun evdeki varlığını garipsemektedir ya da Irene öyle olduğunu sanmaktadır çünkü bu süreçte aklî dengesi de bozulmaya başlamıştır. Öte yandan kocası Fritz, Irene'ye bir hastaya yaklaşır gibi şefkatle ve eskisinden de büyük bir sevgiyle yaklaşmaktadır. Onun bu sıcak ilgisi Irene'nin korkusunu ve utancını daha da artırır. Kitabın son bölümüne kadar kocasının her şeyi bilip bilmediği ikilemi arasında gidip gelerek günden güne çaresizliğe sürüklenir. Kitabın sonunda Irene yaşadığı korkuya dayanamayarak kendi canına kıyacak noktaya gelir. Kocasını bunu yapmasını engeller ve onun başından beri her şeyi bildiği, şantajcı kadını da Irene'yi "geri çağırmak için" onun tuttuğu ortaya çıkar. Irene, yaşamakta olduğu histeri krizinin etkisiyle rüyasız bir uykuya dalar. Sabah uyandığında şantajcı kadına verdiği nişan yüzüğü parmağındadır, sanki her şey normale dönmüştür.

Kitabı ilk bitirdiğimde en sonda Irene'nin neden yaptıklarının karşılığında hiçbir ceza almadığını, Fritz'in neden bu denli bağışlayıcı davrandığını sorgulamıştım. Sonradan kitabın şu cümleyle bu sorulara çoktan cevap verdiğini fark ettim: "Korku cezadan çok daha beterdir, çünkü ceza bellidir, ağır da olsa, hafif de hiçbir zaman belirsizliğin dehşeti kadar, o sonsuz gerilimin ürkünçlüğü kadar kötü değildir."

Kitapta beni en çok etkileyen şey başarılı ruh tahlilleri oldu. Kitap, Zweig gibi bir ustanın elinden çıkmamış olsa yüksek ihtimalle Irene gibi bir karakteri asla anlayamaz ve ona acıyamazdım. Bencil, gösteriş delisi, sadakatsiz ve biraz da şımarık bir tip olarak karşımıza çıkan Irene, aslında genel manada sevilesi biri sayılmaz ama onun ruh dünyası öyle ustaca işlenmiş ki böyle bir kişiyle bile empati kurmak mümkün hale geliyor. Kitabı okurken Irene'nin korkusunu benim de iliklerime kadar hissettiğim kısımlar oldu. Özellikle nişan yüzüğünü şantajcıya verdikten sonra yaşadığı gerilim ve ikilemleri adeta ben de yaşadım. Böylece kitap, edebiyatın birbirimizi anlamadaki önemini daha iyi kavramamı da sağladı.

BİLGE MAVİGÖZ

FRANKENSTEIN

Frankenstein'in gizemli ama bir o kadar da acı dolu hikayesini okumaya hazır mısınız?

Frankenstein ya da Modern Prometheus; İngiliz yazar Mary Shelley tarafından yazılan ve genç bir bilim insanı olan Victor Frankenstein'in gücün ve hırsın etkisinde kalarak yarattığı, alışılmışın dışında bir bilimsel deneyde garip şekilli ama akıllı ve duygusal bir yaratığın hikayesini ele alan romandır.

Robert Walton, Kuzey Kutbu'na doğru bir keşif gezisi yapmak üzere kiraladığı gemide tayfasıyla seyahat ettiği esnada en büyük eksikliği gerçek bir dostun yokluğudur. Kötü hava şartlarıyla boğuştuğu bir gün kızağıyla buzların arasında ilerleyen devasa bir varlık görür. Hemen ardından ise bir deri bir kemik, neredeyse donmak üzere olan bir adamla karşılaşır ve gemisine alır. Büyük acılar çektiği belli olan adam zamanla Walton ile dost olur ve ona sırlarla dolu hikayesini anlatmaya başlar.

Victor Frankenstein, sevgi dolu bir ailede istediği her şeye sahip olarak büyümüştür. Çocukluğu güvenli ve huzurlu bir ortamda geçmiş olmasına rağmen kendini kanıtlamak, bir şeyler başarabileceğini göstermek istiyordur. Victor, 13 yaşındayken 15. yüzyıla damgasını vuran simyacıardan etkilenerek kimyaya ilgi duymaya başlamıştır. Üniversite eğitiminde kimya dalının üzerine yoğunlaşmış ve imkânsız denilebilecek bir çalışmaya kendini kaptırmıştır. Laboratuvarında tek başına gerçekleştirdiği uzun çalışmalarının sonucunda ölümden yaşam üretmeyi, bir yaratığa can vermeyi başarmıştır ancak bu yaratığın onun sonu olacağından habersizdir. Yaratık çok yakında çevresine dehşet saçmaya başlayacaktır.

PAL SOKAĞI ÇOCUKLARI

Savaş, ihanet, vatan aşkı, birliktelik, dayanışma, sevgi... Bütün bunları bir de çocukların gözünden okumaya ne dersiniz?

Pal Sokağı Çocukları, Macar yazar Frenc Molnar tarafından yazılan bir çocuk kitabıdır. Çocuk kitabı dendiğine bakmayın! Çocukların hikayesini anlatıyor olabilir ama içinde her yaş grubunun alabileceği dersler, değerler var. 1906 yılında yayımlanan kitap birçok kez filmlere konu olmuştur. Kitabın konusu başta çocuklar olmak üzere tüm dünyanın ilgisini çekmiş ve evrensel olarak bütün dünyada okunmasını sağlamıştır.

Kitap 20. yüzyılın başında hızla gelişen Macaristan'ın başkenti Budapeşte'de oyun sahalarını zengin çocuklardan korumaya çalışan bir grup yoksul çocuğun mücadelesini anlatmaktadır.

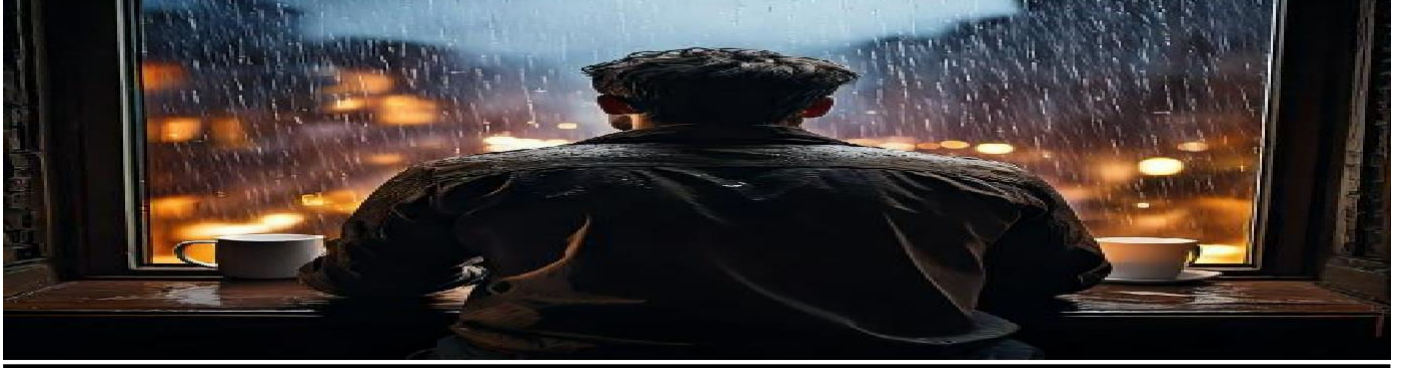
Pal Sokağı Çocukları; arkadaşlığın, dostluğun, birlikteliğin ama aynı zamanda disiplinin ve soğukkanlılığın hüküm sürdüğü yoksul bir çocuk grubudur. Arsa ise çürük tahta perdelerle ve göğe yükselen apartmanlarla sınırlandırılmış bu küçük toprak parçası; Pal Sokağı Çocukları için oyun oynayacakları boş alandan öte bir vatan, sonsuzluk ve özgürlüktür.

Budapeşte'nin yoksul bir semtinde, henüz dünyanın acı gerçekleriyle yüzleşmemiş bu koca yürekli çocukların; vatan dedikleri bir avuç toprak parçası için verdikleri büyük mücadele ve gösterdikleri cesaret sizi hayran bırakacak, yaşadıkları ise gözünüzden damlaların süzülmesine sebep olacaktır.

BİRGÜL EKREN

YALNIZLIK

Sessizlik. Derin bir sessizlik vardı. Pencereden bakarken derin düşüncelere daldı. Mavi gökyüzü şu anda bulutlarla kaplıydı ve ağlıyordu. Acaba bugün kim için ağlıyordu? Her gün o kadar olay oluyordu ki gökyüzü hangi birine ağlasın? Hangi olaya damlalarını yetiştirsin? Sokakta annesi babası olmayan, kimsesiz, yırtık ayakkabılarla dolaşan çocuklara mı? Yoksa diğerlerine mi?

En iyi o anlardı o çocukları. Sonuçta bir zamanlar o da onlar gibiydi. Sevgi nedir bilmezdi. Ama tüm gücüyle çalışıp bu hale gelmişti. Gerçi gelmişti gelmesine de hâlâ yalnızdı. Ne bir akrabası vardı ne de arkadaşı, kimsesizdi. Hüzünle baktı cama. Her yağmurlu günde oldu gibi yine o gün aklına geldi. Küçük bir çocukken ailesi tarafından bir duvar dibine bırakıldığı gün. Ama hayır düşünmeyecekti. Artık onları düşünüp kendine eziyet etmeyecekti. Son bir bakış attı dışarıya. Sonrasında saatin ilerlediğine karar verip uyumaya gitti. Her zaman ki gibi düşüncelerinden kaçmak için uykuya sığınmıştı. Sabah uyandığında etrafta yine bir sessizlik vardı. Yavaşça doğruldu ve etrafına bakındı. Gözlerini kırıştırdı. İçinde bir huzursuzluk vardı. Dışarıda hâlâ devam eden fırtına yüzündendi galiba bu huzursuzluk. Yatağından kalktı. Yavaş adımlarla lavaboya gidip elini yüzünü yıkadı. Aynada kendisine baktı. Çökmüş biri vardı karşında. Yüzündeki kırışıklıklar artmıştı. Dudaklarında artık o güzel gülümsemesi yoktu. Masmavi gözleri ışıltısını kaybetmişti. Donuk bakıyordu. Yanakları içe doğru çökmüştü. Günden güne hali kötüye gidiyordu. Bu depresyon halinden çıkmalıydı. Geçmiş düşünmemeliydi. Önceden yaptığı gibi geçmiş yok saymalıydı. Yoksa bir çıkmazda kalıyor çıkamıyordu. Aynadaki çökmüş haline daha fazla bakamadı. Mutfığa geçti ama karnı aç değildi. Sadece bir kahve yaptı kendine. Tam mutfaktan çıkacakken kapının yanında duran mama kabına ilişti gözü, boştu. Kedisi Duman, uyanır uyanmaz mama yemeye gelecekti. Bu yüzden kabı mama ve su ile doldurdu. Çok uykucu bir kedisi vardı. Erkenden uyur, geç kalkardı. Tabii gün içinde de tekrar uyuyordu. Ama aynı zamanda da çok tatlıydı. Sürekli gelir bacağına sürtünür, kucağına çıkar, kendini sevdirdi. Bu hayattaki en iyi dostuydu o küçük kedi. Zaten kedisinden başka arkadaşı da kalmamıştı. Bu yüzden kedisi bu hayatta ki en değerli varlığıydı.

Mutfaktan çıkıp salona geçti. Bilgisayarını açıp çalışmaya başladı. Uzun bir süre çalıştı. Hatta kendisi bile şaşırdı bu duruma. Çünkü normalde bir saat kadar çalışır sonrasında kedisi yanına gelir ve çalışmasına izin vermezdi. Kucağına çıkar, bilgisayara pati atmaya çalışırdı. O da en son pes eder bilgisayarı kapatıp kedisiyle oynamaya başlardı. Kedisi bu sefer gelmeyince merak etti ve bakmak için kalktı. Her zaman uyuduğu yerde yani yatak odasında kaloriferin yanında yatıyordu. Yanına gitti ve kucağına aldı. Kedisi her zamankinden soğuktu. Ama nasıl soğuk olurdu ki? Kaloriferin dibindeydi saatlerdir. Aklına asla olmaması gereken şeyler düştü. Hayır düşündüğü gibi bir şey yoktu değil mi? O anda kedisinin göğsünün inip kalkmadığını fark etti. Kedisi nefes almıyordu. Hayır hayır bu olamazdı. Kedisi de herkes gibi onu bırakıp gidemezdi. O küçük canlı onun her şeyiydi. O olmadan yapamazdı ki. Farkında olmadan o kediye yaşama sebebi yapmıştı. O kadar kendisi gibi görmüştü ki kediye. Kimsesiz oluşu, kediye sokaktan bulması...Çok benziyorlardı. Birbirlerine arkadaş olmuşlardı. Kimseye anlatamadığı şeyleri kedisine anlatırdı. Dışarıdan gören biri deli diyebilirdi ama o deli değildi. Kedisinin onu anladığını biliyordu. Kedisi onun her şeyini bilirdi. Çünkü yıllardır yanındaydı. Ama şimdi kedisi gitti. Ve o yine yalnız kaldı. Her zaman olduğu gibi...

BİLİM VE İNSAN DENGESİ

İnsanoğlu doğuştan meraklı bir varlıktır. Çevresinde olup bitenleri hep anlamaya ve anlamlandırmaya çalışır. Anlamlandıramadığı bir yerde insan tedirgin olur; o bilinmezliğin verdiği histen, hayatta kendine bir yer bulamamaktan rahatsız olur.

İnsanın en büyük merakı dünyaya, evrene karşıdır. Yaşadığı gezegeni anlamaya ve onun sırlarını çözmeye çalışır. Dünyayı ve evreni anlayarak onların arasında kendisine bir yer bulmak ister. Her yeni bir şey öğrendiğinde daha fazlasını bilmek, öğrenmek ister. Çünkü bilinen ne kadar çok şey varsa bilinmeyen de bir o kadar çoktur. Her bilinenin içinde büyük bir bilinmezlik saklıdır. İnsan da büyük bir açgözlülükle her zaman daha fazlasını, evrenin sırrını çözmek, ister. **“Bilim, doğadaki düzenin sırrını çözmek için bir anahtardır.”** Diyor Galileo Galilei. İşte bilim, bizim evreni okuyabilmemizi sağlayan önemli bir araçtır.

Stephen Hawking: **“Bilim hayatın bir kısmı değil, bütünüdür.”** Bilimle doğar insan, bilimle var olur. İnsan büyüyüp geliştikçe bilimde gelişir. Geçmişten günümüze kadar insanlar öğrendikleri her bilgiyi hayata geçirerek hayatımızı kolaylaştıracak eşyalar sunarlar. En basitinden kalem kitap bile insanın hayatını kolaylaştıran önemli araçlardır. Geçmişte insanlar çiviyle taşları oyarak yazı yazarlardı ve bu şekilde yazı yazmak çok zahmetli olduğu için o zamana göre büyük bir sorundu. Buna bağlı olarak da kalem ve kitabı icat ederek insan hayatına büyük kolaylık sağlandı. Buradan bir icadın olması için öncelikle ortada bir sorunun olması gerektiği sonucuna varabiliriz. Çünkü sorunun olmadığı bir yerde insan düşünemez, düşüneyen insan da üretemez. Fakat insan her yeni bir şey ürettiğinde buna bağlı olarak sorunlarda ortaya çıkıyor. Yani bitmek bilmeyen bir döngü vardır bu durumda. Bilim sonsuzdur diyebiliriz ta ki insanoğlu yok olana kadar. Nasıl bilimle var olduysa insan sonu da bilimle olacak.

Bilim ve insan arasında ince bir denge vardır. Bu denge bilimin üste çıkmasıyla yok olduğunda bilimin sonsuzluğuyla kendi sonunu getirecek insanoğlu.

EFSA GÖKSU SARISOY

SADIK AHMET

Yönetmen: Hakan Yonat

Başroller: Turgay Aydın, Nur Fettahoğlu

Yayınlandığı yıl: 2024

Film süresi: 125 dakika

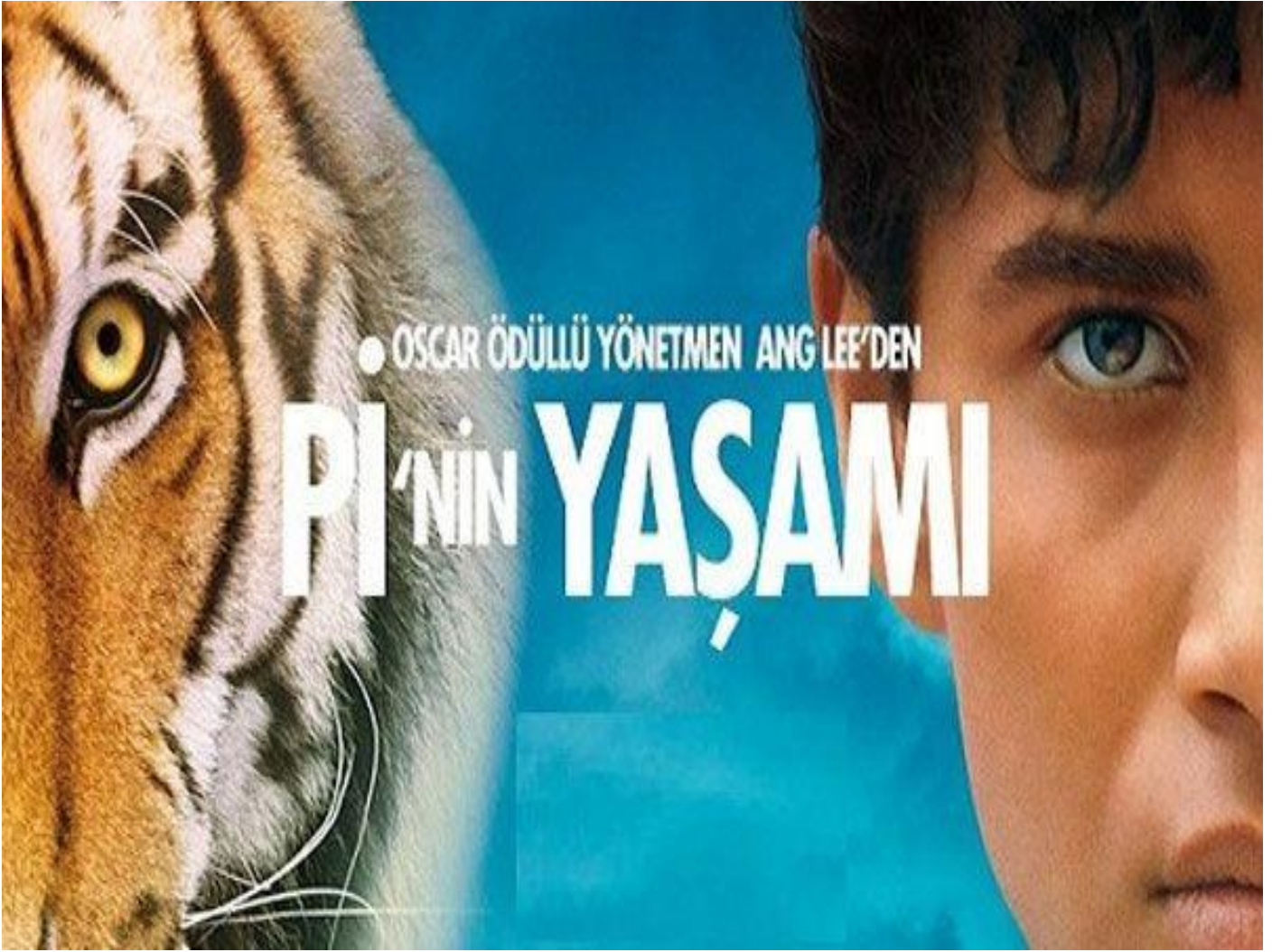
Tür: Dram, biyografik film

Sadık Ahmet, 2023 yapımı TRT ve MCG imzalı, 2 Şubat 2024 tarihinde vizyona giren, yönetmenliğini Hakan Yonat'ın üstlenip senaryosunu Mert Dikmen'in yazdığı, başrollerini Turgay Aydın ve Nur Fettahoğlu'nun paylaştığı drama ve biyografi türündeki Türk filmidir. Edirne'de çekilmiştir.

Sadık Ahmet filmi, 20. yüzyılın önemli figürlerinden biri olan **Sadık Ahmet**'in hayatını ve mücadelesini beyaz perdeye taşır. Film, Sadık Ahmet'in, Türk ve Yunan halkları arasında barışı ve dostluğu savunarak, insan hakları konusundaki kararlı duruşunu anlatır. Ayrıca, iki toplum arasındaki anlaşmazlıklar ve çatışmaların üstesinden gelmek için verdiği mücadeleye de odaklanır.

Filmde, Sadık Ahmet'in **kişisel yolculuğu**, **toplumsal sorumlulukları** ve **insan hakları** adına yaptığı fedakarlıklar öne çıkar. **Barışçıl bir yaklaşım** ve **eşitlik mücadelesi** izleyiciye güçlü bir mesaj verir. Sadık Ahmet'in hayatındaki zorluklarla başa çıkma biçimi ve bu süreçte gösterdiği azim, filmin ana temasını oluşturur.

Film, özellikle **toplumsal adalet**, **hoşgörü** ve **birlikte yaşama** gibi evrensel temaları işlerken, izleyiciye hem tarihsel bir bakış açısı sunar hem de duygusal bir bağ kurar.

PI'NİN YAŞAMI

Yönetmen: Ang Lee

Başroller: Suraj Sharma, Irrfan Khan

Yayınlandığı yıl: 2012

Film süresi: 127 dakika

Tür: Macera-drama

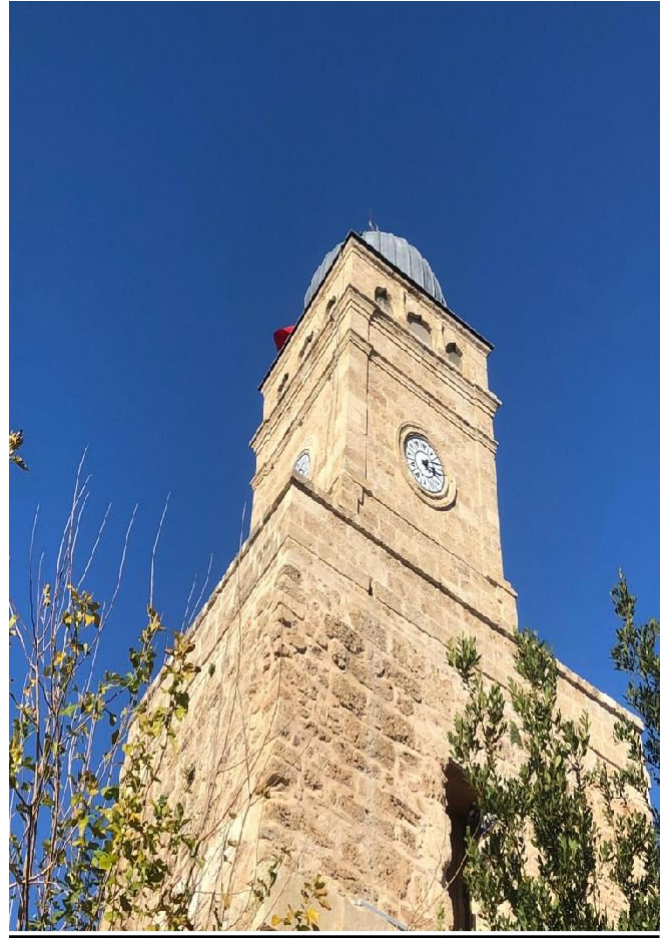
Pi'nin Yaşamı, 2012 ABD yapımı macera-dram filmidir. 2001 yılında Yann Martel'in yazdığı aynı isimli romandan uyarlamadır.

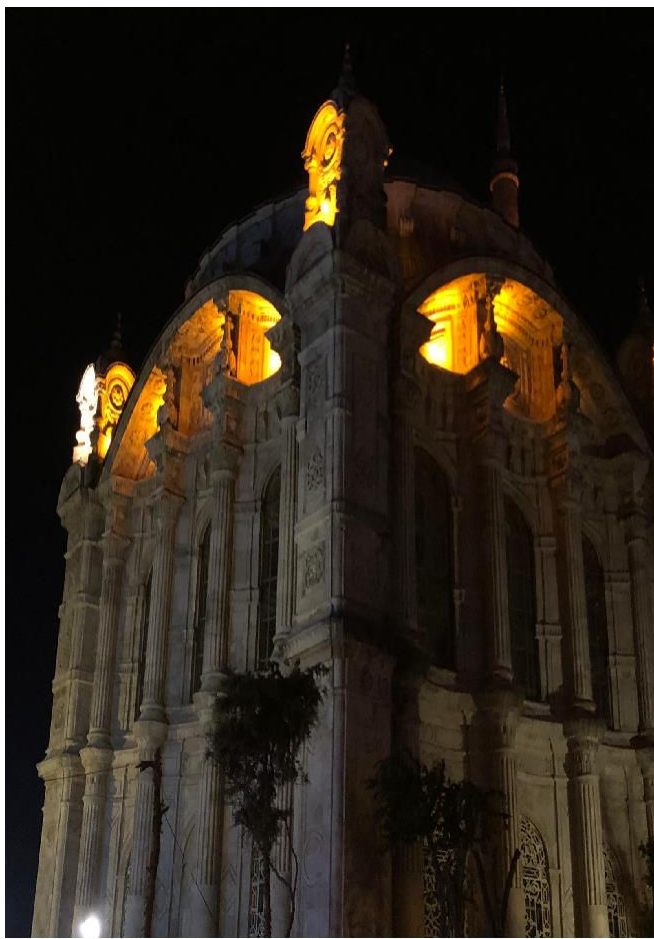
Filmimizin başkahramanı Pi Patel'in yaşadığı değişik yolculuğu anlatır. Pi Patel, Hindistan'da zengin bir ailede doğmuş ve hayatını bu zenginliklerle geçirmiş bir gençtir. Ailesinin bir gemi ile Kanada'ya göç etme kararı sonrası, göçleri sırasında yaşanan bir kaza sonucu insanlıktan uzakta hiçlikte bir okyanusun ortasında hayatta kalmaya çalışırken büyük bir hayvan olan bir Bengal kaplanı ile kurtuluşu bulmaya ve hayatta kalmaya çalışır.

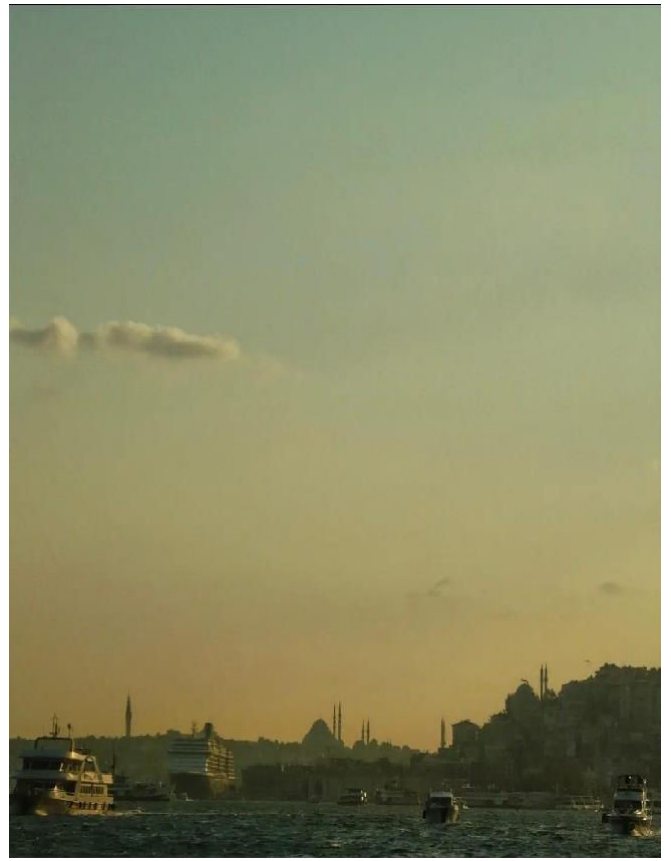
Bu hayatta kalma hikayesi, sadece fiziksel zorluklarla değil aynı zamanda Pi'nin inandıkları, düşündükleri, hayata bakışı ve doğayla olan ilişkisi üzerine de derin değişikliklere sebep olmuştur. Pi'nin yaşamı; yaşama, ölümle ve hayatın anlamıyla ilgili felsefi soruları gündeme getirir. Kitap, insanın doğa ve kaderle mücadelesinin yanı sıra inanç, gerçeklik ve hayal gücü üzerine de düşünceler sunar.

BİLGE GÖKÇE

FOTOGRAF

ŞİFA ARIKAN

DİLİMİZİN ZENGİNLİKLERİ

Dil, bir milletin temelidir. Dil sayesinde bir millet kimlik sahibi olur. Birlik beraberlik sağlanır. Kültürel aktarım kolaylaşır. Hatta söz konusu ulusun tanımlaması bile yapılabilir. Bunların ışığında Türk dili yalnızca bir iletişim aracı değildir. Aynı zamanda içerisinde kültür ve milli değerler gibi öğeleri de barındırır. **“Dil milletin aynasıdır.”** atasözü de tam olarak bunu öğütlemektedir. Bir milletin dilini inceleyerek o milletin düşünce yapısının, kültürünün ve değerlerinin anlaşılabilceği vurgulanmıştır. Orhan Hançerlioğlu’nun **“Dillerini yitiren uluslar, ulusallık bilinçlerini de yitirirler.”** ve Namık Kemal’in **“Dil bir milletin söz söyleme gücüdür.”** sözleri de bu iletiye uygundur. Türkçe, atalarımızın köklü mirasıdır. Orhun Kitabeleri’nden başlayan bu yolculuk tarih boyunca pek çok coğrafyada milyonlarca insan tarafından konuşulmuştur. Tüm bu sürede her millet dile kendinden bir şeyler eklemiş ve güzel Türkçemiz bugünkü halini almıştır.

Bir devlet niteliği taşımanın iki göstergesi vardır; dil ve bayrak. Yani Türkçemiz ülkemizin hiçbir devlete bağlı olmadan kendi benliğini taşıdığı anlamına gelir. Kurtuluş Savaşı döneminde de dilimiz, milletimizi bir arada tutmuş, omuz omuza vererek topraklarımızın kurtarılmasında büyük rol oynamıştır. O zaman da dilini rahatça konuşamayan Türkler bulunmaktaydı. Çünkü düşmanlar anlamışlardı ki bir millet diliyle var olur. Bu bağlamda tarihte büyük mücadeleler verildiğini görmekteyiz. Dil, birleştirici bir unsurdur. Bunun önemini bilen Atatürk, Cumhuriyetin ilanından sonra ilk işlerden biri olarak önce Türk Tarih Kurumu’nu ertesi yıl ise Türk Dil Kurumu’nu kurdurtmuştur. Düşüncelerini **“Türk milletinin dili, Türkçedir. Türk dili dünyanın en güzel, en zengin, en kolay dilidir.”** ifadeleriyle belirtmiştir. Atamızın da söylediği gibi dilimizin güzel, anlamlı ve zengin bir dil olduğu aşîkardır.

Türkçemiz bu kadar zengin ve nitelikli bir dil iken özellikle son yıllarda başka lisanların etkisi altına bırakılmakta. Bu durumu günlük hayatta sürekli olarak yabancı dillerdeki içeriklere (şarkı, film vs.) ve isimlere (marka isimleri, ürünler vs.) maruz kalmamız şeklinde gözlemleyebiliriz. Bunun sebebi ne yazık ki kolay kolay belirleyebileceğimiz bir şey olmasa da sonucu açık: kimlik ve benlik kaybı. Geçmişte verdiğimiz bir dolu emek ve mücadele varken yabancı dilleri kullanmak, dilimizden uzaklaşmak hatta onu olumsuz yönde değiştirmeye çalışmak bizlere yakışmaz diye düşünmekteyim.

Özetle, dil insanları birbirine bağlar, kültürümüze sahip çıkmamızı sağlar. Eğer kaybolursa benlik yok olur, tarihi bağ kopar. Bir milleti yok etmek için önce onun diline ve değerlerine zarar verilmelidir. Bizler ise dilimiz sayesinde geçmişimizi hatırlamalı, bu günümüzü yaşamalı ve geleceğimizi inşa etmeliyiz. Unutmayalım ki bizler dilimiz ile varız.

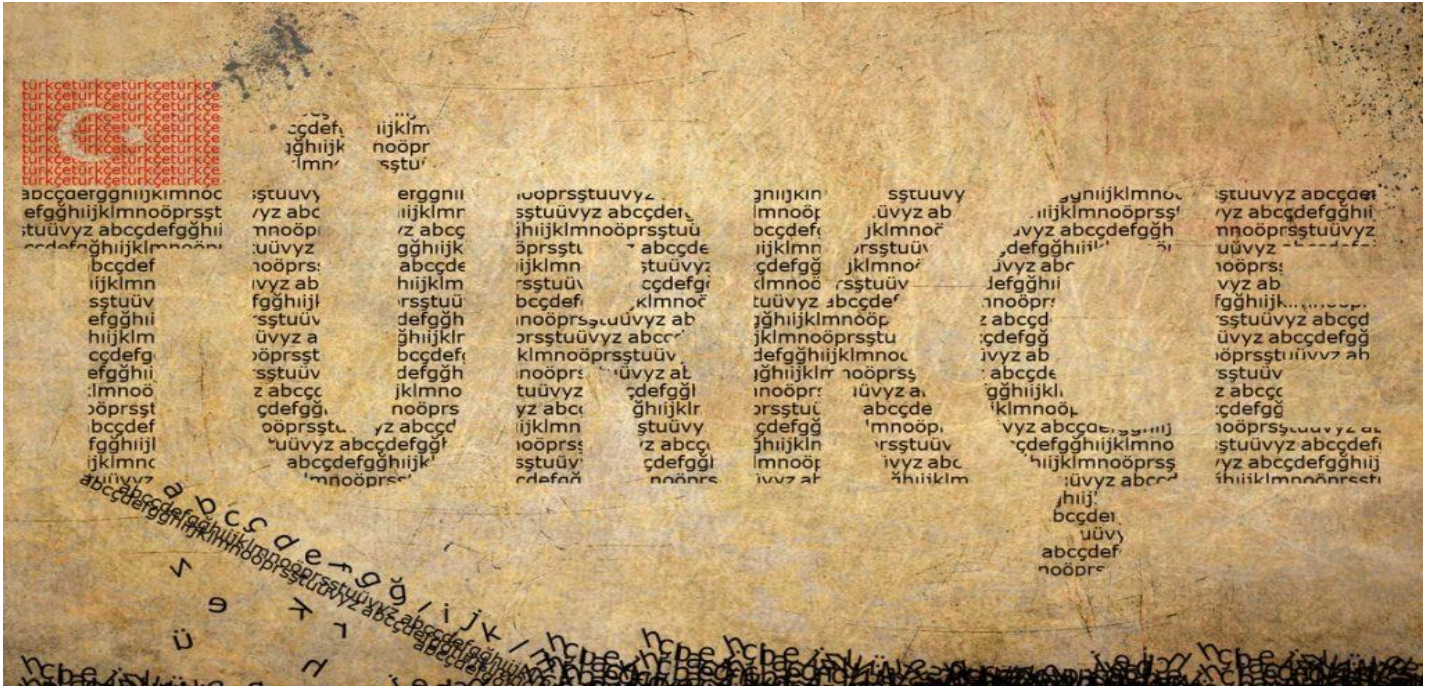

Türkçe, Türklerin hazinesidir, benliğidir. Türkçeyi bir kimlik gibi düşünebiliriz. Kimliği olmayan bir millet kaybolmaya, unutulmaya mahkumdur. Bu sebepten varlığımızı ve kültürümüzü devam ettirmek istiyorsak önce dilimize sahip çıkmalıyız. Yani dilimize yabancı kelimeleri sokmamalı, sözcüklerin Türkçesini kullanmalıyız. İşte biz de bu anlamda faydalı olması adına sık kullanılan yabancı kelimelerin Türkçelerini sizler için derledik. Lütfen bundan sonra Türkçe sözcükleri kullanalım.

Okey	DEĞİL	TAMAM
Yes	DEĞİL	EVET
No	DEĞİL	HAYIR
Full	DEĞİL	DOLU
Hı	DEĞİL	MERHABA
Bay bay	DEĞİL	GÜLE GÜLE
Online	DEĞİL	ÇEVİRİM İÇİ
Link	DEĞİL	BAĞLANTI
Versiyon	DEĞİL	SÜRÜM
Feedback	DEĞİL	GERİ BİLDİRİM
Revizyon	DEĞİL	DÜZENLEME
Komplike	DEĞİL	KARMAŞIK
Prestij	DEĞİL	SAYGINLIK
Trend	DEĞİL	EĞİLİM
Global	DEĞİL	KÜRESEL
Font	DEĞİL	YAZI TİPİ
Server	DEĞİL	SUNUCU
Mentör	DEĞİL	DANIŞMAN
Semptom	DEĞİL	BELİRTİ
Departman	DEĞİL	BÖLÜM
CV	DEĞİL	ÖZGEÇMİŞ
Tolerans	DEĞİL	HOŞGÖRÜ
Vizyon	DEĞİL	GÖRÜŞ
Mantelite	DEĞİL	ZİHNİYET
Orijinal	DEĞİL	ÖZGÜN

İREM TONGUÇ

GÜZEL TÜRKÇEM

Dil, yalnızca birkaç sesin bir araya gelerek ağızımızdan çıkmasından ibaret değildir. Duygu ve düşüncelerimizi paylaşmak, kendimizi anlatmak ve birbirimizi anlamak demektir dil. Bireysel değil toplumsal bir olgu olduğundan dilin doğru kullanılması bunların gerçekleşebilmesinin temel koşuludur. Dil doğru kullanılmadığı takdirde kişiler birbiriyle iletişim kurmakta zorlanır ve gündelik ilişkilerden başlayıp toplumun geneline yayılan bir anlaşılamama durumu ortaya çıkar. Bu anlaşılamama durumu zamanla kavgalara, küslüklere, kutuplaşmalara dönüşür ve toplumsal yapı yavaş yavaş parçalanmaya başlar. Bu nedenle sağlıklı insan ilişkilerinin ve sağlam bir toplumun temel taşlarından biri dili doğru kullanmaktır. Ne yazık ki birçoğumuz bunun farkında değiliz ya da bunu görmezden geliyoruz. Çünkü kullandığımız Türkçe, günden güne daha da bozuluyor; yabancı sözcükler, yazım hataları ve anlatım bozukluklarıyla artık “Türkçe” bile denemeyecek bir noktaya evriliyor.

Önceleri reklam panolarında, tabelalarda ve afişlerde başlayan Türkçeyi o an akla estiği gibi kullanma düşkünlüğü bugün dergilere, gazetelere ve kitaplara sıçramış durumda. Tek bir tuşla bir sözcüğün doğru kullanımına ulaşabildiğimiz bir çağda, kendisine “yazar” diyen kişilerin neden ısrarla “birçok” yerine “bir çok”, “her şey” yerine “herşey” yazmak gibi en basit hataları yaptıklarını gerçekten anlayamıyorum. Bu görmezden gelinemez hatalar hem Türkçemizi zedeliyor hem de okuma zevkini ciddi manada etkiliyor. Üstelik bu durum yalnızca birkaç yazar veya kitapla da sınırlı değil. Bugün, içinde yazım yanlışı bulunan kitapları almamak gibi bir ilke belirlesek okuyacak kitap bulamayız herhalde. Tabii bu konuda suçu kitap yazarlarına atıp çekilmek de son derece yanlış. Ralph Waldo Emerson’ın dediği gibi **“Dil, her insanın bir taş koyarak inşa ettiği bir kenttir.”** Bugün dilimizde görülen yozlaşmanın sorumluluğunu almak ve dilimizi doğru kullanmayı öğrenmek son derece önemlidir. Toplumsal değişimler, bireysel tavırlarla başlar. Günlük konuşmalarımızda ve yazışmalarımızda yapacağımız ufak değişiklikler, Türkçemizi en doğru haliyle korumak için atılacak küçük ama önemli bir adımdır. Üstelik dili doğru kullanmak, her ne kadar daha çok toplumsal bir öneme sahip olsa da bireylerin de hayatına birçok katkı sağlar. Dili doğru ve güzel bir şekilde kullanmak bir kişinin karakterini ve değerini yansıtır. **“Söz ola kese savaşı söz ola kestire başı”** demiş Yunus Emre. Biz dilimizi tanımaz, hangi sözcüğün hangi durumda kullanılacağını bilmez ve aklımıza geleni aklımıza estiği gibi söylersek bundan en kötü etkilenen de yine biz oluruz.

Dilimize sahip çıkmak bir millet olarak yaşayabilmemizin temel koşuludur. Türkçe zengin bir dildir. Yeter ki onun zenginliklerini keşfetmeye istekli olalım.

DOĞRU BİLİNEREN YANLIŞLAR

İrsi	DEĞİL	İRSÎ	Hoşçakal	DEĞİL	HOŞÇA KAL
Entellektüel	DEĞİL	ENTELEKTÜEL	Mundar	DEĞİL	MURDAR
Eşkiya	DEĞİL	EŞKIYA	Sünizit	DEĞİL	SİNÜZİT
İnsiyatif	DEĞİL	İNİSİYATİF	Kontür	DEĞİL	KONTÖR
Ataç	DEĞİL	ATAŞ	Peluş	DEĞİL	PELÜŞ
Mamül	DEĞİL	MAMUL	Döküman	DEĞİL	DOKÜMAN
Erezyon	DEĞİL	EROZYON	Kapşon	DEĞİL	KAPÜŞON
Antartika	DEĞİL	ANTARKTİKA	Kırvat	DEĞİL	KRAVAT
Küsür	DEĞİL	KÜSUR	Harfiyat	DEĞİL	HAFRİYAT
Unvan	DEĞİL	ÜNVAN	İnsiyatif	DEĞİL	İNİSİYATİF
Bujiteri	DEĞİL	BİJUTERİ	Hukuğu	DEĞİL	HUKUKU
Fasülye	DEĞİL	FASULYE	İşbirliği	DEĞİL	İŞ BİRLİĞİ
Afilli	DEĞİL	AFİLİ	İtibariyle	DEĞİL	İTİBARIYLA
Sağol	DEĞİL	SAĞ OL	Klavuz	DEĞİL	KILAVUZ
Karnıbahar	DEĞİL	KARNABAHAR	Mataryel	DEĞİL	MATERYAL
Hoşgeldiniz	DEĞİL	HOŞ GELDİNİZ	Yasadışı	DEĞİL	YASA DIŞI
Makina	DEĞİL	MAKİNE	Yövmiye	DEĞİL	YEVMIYE
Yayınlamak	DEĞİL	YAYIMLAMAK	Arttırmak	DEĞİL	ARTIRMAK
Maydonoz	DEĞİL	MAYDANOZ	Bu gün	DEĞİL	BUGÜN
Muhattap	DEĞİL	MUHATAP	Sözkonusu	DEĞİL	SÖZ KONUSU

BİLGE MAVİGÖZ

KÜRK MANTOLU MADONNA

Bir sanatçının hayal gücüyle şekillenen bir aşk hikayesinin derinliklerine inmek... “Kürk Mantolu Madonna” yalnızca bir tiyatro oyunu değil bir hayatın, bir ruhun, bir kaybolmuş arayışın öyküsüdür. Sabahattin Ali'nin unutulmaz eserinden uyarlanan bu tek perdeli yapım, izleyiciyi bir kadının kaybolmuş ruhunun izini sürmeye davet ediyor.

Bu ıyunu izlerken Raif Efendi'nin hayatına dair bir pencere açarken Raif Efendi'nin bir kadınla, doğrusunu söylemek gerekirse bir tabloyla kurduğu sıra dışı bağın sırlarına yolculuk yapıyoruz. “Kürk Mantolu Madonna”nın merkezinde Raif Efendi'nin yıllar süren yalnızlığını kıran ve ona hayatı yeniden hatırlatan bu tablodaki Madonna figürü yer alır. Ancak bu figür sadece bir resim değildir; aynı zamanda kaybolmuş bir arzu, bir tutku ve aynı zamanda da bir kayıp aşktır. Raif Efendi'nin hikayesi, sıradan bir adamın olağanüstü bir şekilde dönüştüğü, içindeki saklı arzuların gün yüzüne çıktığı bir öyküdür. Ancak bu dönüşüm, yalnızca bir erkeğin değil aynı zamanda bir kadının da derin dünyasına inmektir. Tablodaki Madonna'nın ardında bir sır yatmakta, Raif Efendi'nin gözleriyle gördüğü, izleyiciye açılmayı bekleyen bir anlam vardır.

Sahneye yansıyan her detay, her replik ve her bakış bu gizemin parçalarını birleştirir. Sahneyle bütünleşen müzik, atmosfer, oyunculüğün derinliği ve mekânın enerjisi, her bir izleyiciyi duygusal bir yolculuğa çıkarmak için en mükemmel şekilde tasarlanmıştır. Duygusal yoğunluğu, karakterlerin içsel çatışmalarını ve ilişkilerinin karmaşıklığını en ince detayına kadar anlatan bu oyun; bir aşkın, kaybın, özlemin ve keşfin görsel ve duygusal bir şöleni olacaktır. Kürk Mantolu Madonna, yalnızca bir tiyatro gösterisi değil izleyicinin kendi iç dünyasına da dokunan, onu sorgulayan, sorgulatan bir deneyim sunuyor.

Eğer hazır hissediyorsanız, bu sıra dışı şölene siz de davetlisiniz... Kimi zaman gerçek, kimi zaman hayal ama her zaman bir arayış. "Kürk Mantolu Madonna", bir kadının, bir erkeğin, bir tablonun ve bir hayatın iç içe geçtiği, derin bir anlam arayışıdır. Bunu keşfetmeye ne dersiniz?

İyi Seyirler...

NARİN DAĞDELEN

MEDYUM

Antalya Erdem Beyazıt Kültür Merkezi, bu günlerde tiyatro severleri gizem ve kahkaha dolu bir yolculuğa çıkartıyor. Kepez Kent Tiyatrosu'nun ortaya koyduğu “**Medyum**”, polisiye roman yazarı olan Adam Webster'in medyumluk macerasını konu alan eğlenceli ve sürprizlerle dolu bir kara komedi. Sam Bobrick'in kaleminden çıkan bu oyun hem akıllıca yazılmış diyalogları hem de enerjik oyuncularıyla dikkat çekiyor.

Polisiye roman yazarı Adam Webster, mesleğinde istediği başarıyı yakalayamayınca alternatif bir yol seçerek medyumluk yapmaya ba lar. Ancak bu yeni i inin ona kazandırdığı tek şey para değildir. Beklenmedik olaylar, şüpheli karakterler ve karmaşık ilişkilerle dolu bir dünyaya adım atar. Adam'ın müşterileri arasında yalnızca umutsuz insanlar değil onun sahtek rlı ını sorgulayan keskin zek lı bireyler de vardır. Bunların başında, onun sırlarını açığa çıkarmaya  alı an Laura Benson ve için içine dahil olan Dedektif Norris Coslow gelir. Oyun ilerledikçe Adam, kurduğu düzenin içinden çıkılması zor bir hale geldiğini fark eder.

Gerilim ve mizahın i  içe geçtiği “Medyum”, seyirciyi hem düşündüren hem de kahkahalar attıran sürprizli bir hikâye sunuyor. Oyunun temposu yüksek, karakterler arasındaki çatışmalar ise izleyiciyi sürekli oyunun içine çekmeyi ba arıyor. Polisiye, komedi ve gizemin harmanlandı ı bu yapım, sahnede enerjik performanslar ve zekice yazılmış diyaloglarla hayat buluyor.

 lker Alemdar, Beyza Nur  zen, Alptekin Ba lama , Batuhan  nl , Damla Mazlumlar ve Mehmet Kaan Kurt gibi yetenekli oyuncular karakterleri başarıyla canlandırıyor. Adam'ın sürekli değişen ruh halini, Laura'nın kararlılığını, Johnny'nin çılgın mizahını ve dedektif Coslow'un keskin zek sını sahneye taşımaları, oyunun temposunu yüksek tutuyor.

Dekor ve kostüm tasarımları, karakterlerin kişiliklerini ve içinde bulundukları sahne atmosferini destekleyen unsurlar olarak öne çıkıyor. İhsan Erkan Emre'nin sahne tasarımı, olayların akıcılığını desteklerken, Esin Özgün'ün kostümleri, karakterlerin sosyal statülerini ve mizahi unsurlarını vurguluyor. Engin Beslek'in müzik düzenlemeleri, sahnelerin duygu geçişlerini destekleyerek oyunun genel havasını tamamlıyor.

Sonuç olarak, "Medyum" sadece bir sahtekârlık hikâyesi değil aynı zamanda zekice yazılmış diyalogları, güçlü karakterleri ve polisiye unsurlarıyla izleyiciyi içine çeken bir yapımdır. Adam Webster'in zekâsı ve çaresizliği arasındaki gelgitler, Laura'nın keskin tavırları, Johnny Bubbles'ın enerjik performansı ve Dedektif Coslow'un baskısı, oyunu izlenmeye değer kılan unsurlar arasında.

EVCİL HAYVANLARIN İNSANLARIN RUH SAĞLIĞI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

ÖZET:

İnsanlar ile hayvanların ilişkileri çok eski dönemlere dayanır. Bu ilişkiler, zaman içerisinde belirli hayvan türleri üzerinde yoğunlaşarak evcil hayvan kavramının doğuşunu sağlamıştır. Bu çalışmada, evcil hayvanların insanlarla olan ilişkileri, insanların ruh sağlığı üzerindeki etkileri özelinde araştırılmış ve sunulmuştur. Yöntem olarak konu üzerine yazılmış çeşitli makaleler ve tezler; yapılmış araştırmalar ve tutulmuş istatistikler incelenmiş, bunlar kendi aralarında karşılaştırılarak sentezlenmiştir. Evcil hayvanların insanların ruh sağlığı üzerindeki etkileri araştırılırken farklı deney gruplarıyla yapılan araştırmalar ayrı ayrı incelenmiş ve farklı başlıklar altında sunulmuştur. Yapılan araştırma ve incelemeler sonucunda evcil hayvanların insanların ruh sağlığı üzerindeki etkisinin genel olarak olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: hayvan, evcil hayvan, ruh sağlığı.

GİRİŞ:

Hayvanlar bu dünyayı paylaştığımız, karşılıklı faydalanma ilişkisi içinde olduğumuz ve doğal dengenin ayrılmaz birer parçası olan yaratıklardır. Hayvanları tanımak ve hayvan davranışlarını anlamlandırmak için bugüne dek birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalar sonucunda insanların hayvanlar, hayvanların da insanlar üzerinde çeşitli etkileri olduğu ortaya çıkarılmıştır.

Bu yazının amacı, bugüne kadarki çalışmaların ışığında insan-hayvan ilişkilerine göz atarak evcil hayvanların insanların ruh sağlığı üzerindeki etkisinin saptanmasıdır. Kullanılacak yöntem, çeşitli tez ve makalelerin incelenerek sentezlenmesi ve konu üzerine yapılan belli başlı araştırmaların derlenerek sunulmasıdır.

GELİŞME:

1. İNSAN-HAYVAN İLİŞKİLERİNİN KISA TARİHİ

İnsanlar ve hayvanların ilk ilişkileri av-avcı ilişkisi üzerinden gerçekleşmiştir. İlk zamanlarda av konumunda olan insanlık için öncelik vahşi hayvanlardan kaçarak hayatta kalmak olmuştur. Bu nedenle ilk

insanlar için önemli bir besin kaynağı olan hayvanlardan besin eldesi vahşi hayvanların öldürdüğü hayvanlar üzerinden, leşçilik ile başlamıştır (Badem-Kökdoğan, 2024: 80) Daha sonraki çağlarda av konumundan avcı konumuna geçen insanlar için avcılık, özellikle Paleolitik Çağ'da temel besin kaynaklarından biri haline gelmiştir.

Hayvanların bir sosyalleşme aracı ve statü göstergesi haline gelmesi ise 17. yüzyıldan sonraya tekabül etmektedir. Bu dönemde insanların doğaya ve özellikle hayvanlara karşı olan kaba tutumlarının daha olumlu bir tutuma evrildiği görülmektedir (Güngörmüş ve Yılmaz, 2021: 1)

Günümüz dünyasında ise hayvanlar, insanların günlük hayatının ayrılmaz bir parçası olmuş, yalnızca maddi değil manevi olarak da yararlandığımız varlıklar haline gelmişlerdir.

2. EVCİL HAYVAN NEDİR?

Türk Dil Kurumu'na göre evcil hayvan tanımı "evde bakılabilen, insana alışmış olan, evcilleştirilmiş hayvan"dır. Bir hayvanın evcil hayvan sayılabilmesi için öncelikle;

- İnsana bir yarar sağlaması
- Sonra insanın emir ve iradesi altında düzenli olarak çoğalması, yetişmesi gerekir (Pehlivan, 2021)

Ülkemizde 1 Ocak 2021'den 5 Ekim 2024'e kadar kimliklendirilerek kayıt altına alınmış evcil hayvan sayısı (yalnızca kimliklendirmeye tabi tutulanlar) 1 milyon 209 bin 672'si kedi, 821 bin 400'ü köpek, 40'ı gelincik olmak üzere 2 milyon 31 bin 112'dir (<https://www.tarimtv.gov.tr>). Kayıt altına alınmayan hayvanlar da hesaba katıldığında toplam sayının yaklaşık 19 milyon olduğu düşünülmektedir (European Pet Food Industry, 2024: 40).

Bu sayı Avrupa'da yaklaşık 129 milyonu kedi, yaklaşık 106 milyonu köpek, yaklaşık 52 milyonu kuş, yaklaşık 30 milyonu küçük memeli, yaklaşık 23 milyonu akvaryum hayvanı ve yaklaşık 12 milyonu sürüngen olmak üzere yaklaşık 352 milyondur (FEDIAF, 2024: 34-40)

İnsanlarla devamlı bir arada yaşayan hayvan sayısı göz önüne alındığında hayvanlar ve insanların etkileşimlerinden doğan karşılıklı etkilenmeler olduğu düşünülmektedir.

3. EVCİL HAYVANLARIN İNSANLARIN RUH SAĞLIĞI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Ruh sağlığı, bireylerin stresle baş etmelerine, yeteneklerinin farkına varmalarına, iyi düşünüp iyi çalışabilmelerine ve içinde bulundukları topluluğa faydalı olabilmelerine olanak sağlayacak kadar zihinsel ve duygusal açıdan sağlıklı olma durumudur (World Health Organization, 2022). Yapılan araştırmalar, evcil hayvan beslemenin ruh sağlığı üzerinde özellikle stresle başa çıkılması ve yalnızlık hissinin azaltılması yönünde birtakım etkileri olduğunu göstermektedir. Evcil hayvan beslemek, farklı gruplar üzerinde farklı etkilere sebep olabilir.

3.1. ORTALAMA YETİŞKİNLER ÜZERİNDE

Yetişkinlik, insan yaşamının en büyük bölümünü oluşturan dönemdir. Yetişkinlik yaşı birçok ülkede 18 olarak kabul edilmekle birlikte biyolojik, psikolojik, sosyolojik ve kültürel açılardan yetişkinlik tanımları farklılık gösterebilir (Ayyıldız ve Yavuz Güler, 2017: 10). En basit tabirle yetişkinlik, kendi hayatının sorumluluğunu alma, duygu ve davranışlar üzerinde kontrol sahibi olmayla ilgilidir (<https://cdn.bartın.edu.tr>). Yetişkinlerin günlük hayatta almaları gereken sorumluluklar ve yerine getirmeleri gereken görevler fazla olduğundan stres, anksiyete ve depresyon gibi duygu durum bozuklukları yetişkinlerde görülebilmektedir. Bireylerin stres seviyelerinin dengelenmesinde ve ruh sağlıklarının korunmasında evcil hayvan beslemenin birtakım etkileri olduğu düşünülmektedir.

Dış hekimleri ile yapılan bir ankette 111 katılımcının %99,1'i mesleklerini stresli bulduklarını ifade etmiştir. Bu katılımcıların %78'i stresle başa çıkmada evcil hayvanlarının olumlu bir etkisi olduğunu ifade ederken %16'sı kararsız kalmış, %6'sı ise olumlu bir etkisi olmadığını belirtmiştir. Aynı ankette katılımcıların %66,7'si evcil hayvan edindikten sonra stres düzeylerinde azalma olduğunu belirtirken %15,6'sı stres düzeylerinde azalma olmadığını ifade etmiştir (Üzmen ve Şimşek, 2022: 112).

Balıkesir ilinde yaşayan, evcil hayvan besleyen 150 ve beslemeyen 156, toplam 306 kişi ile yapılan bir çalışmada evcil hayvan beslemeyen katılımcıların umutsuzluk ölçeği ve yalnızlık ölçeği puanlarının evcil hayvan besleyenlere kıyasla çok daha yüksek olduğu saptanmıştır. Aynı çalışmada evcil hayvan besleyenlerin

yaşam doyumu ölçeği puanlarının evcil hayvan beslemeyenlere göre daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir (Küçükdalğıç, 2021: 39-47).

2023'te 322 hemşirenin katılımıyla gerçekleştirilen bir araştırmada hemşirelerin iş stresi düzeyleri incelenmiş ve evcil hayvana sahip olan hemşirelerin evcil hayvana sahip olmayanlara göre daha az iş stresi deneyimledikleri gözlemlenmiştir (Özalp ve Keskin, 2024: 39).

Evcil hayvan sahibi olan ve olmayan 900 kişiye yapılan bir ankette evcil hayvan sahibi olan katılımcıların algıladığı stres oranlarının evcil hayvan sahibi olmayan katılımcılara göre daha düşük olduğu ve evcil hayvan sahibi olan katılımcıların ilişkilerde korkulu bağlanma oranlarının evcil hayvan sahibi olmayan katılımcılara göre daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum, korkulu bağlanma yaşayan bireylerin insanlarla karşılayamadıkları sosyalleşme ihtiyaçlarını hayvanlarla karşıladıkları şeklinde yorumlanabilir (Güngörmüş ve Yılmaz, 2021: 62).

3.2. ÇOCUKLAR ÜZERİNDE

Çocukluk, en genel tabirle, 18 yaşından küçük olmayı ifade eder (UNİCEF, 1989). Çocuk; bedensel, ruhsal ve sosyal yönden erişkinliğe ve olgunluğa ulaşmamış birey olarak da tanımlanabilir (Karadoğan, 2019: 196). Çocukluk çağı, genel olarak bireyin kendisini ve çevresini tanıdığı, sosyal ilişkiler kurduğu bir keşif ve gelişim çağı olarak tasvir edilir. Çocukların gelişim sürecinde ruh sağlıklarının korunması üzerinde evcil hayvanların birtakım etkileri olduğu düşünülmektedir.

Bir çalışmada 9-12 yaş aralığındaki çocuklara, çocukların duygusal ve psikolojik iyi oluşlarını ölçmeye yönelik bir anket yapılmıştır. Evcil hayvan sahibi olan 50 ve evcil hayvan sahibi olmayan 50 olmak üzere toplam 100 çocukla yapılan bu çalışmada, evcil hayvan sahibi olan çocukların duygusal ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin evcil hayvan sahibi olmayan çocuklara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır (Gözün Kahraman, Korkut ve Özçetin, 2024: 972).

ABD'de 3 ve 4. sınıf öğrencileri ile yapılan bir çalışmada sınıflarında evcil hayvan bulunan öğrencilerin sosyal ve akademik başarı düzeylerinde sınıflarında evcil hayvan bulunmayan öğrencilere göre daha fazla artış olduğu gözlemlenmiştir. Aynı çalışmada sınıflarında evcil hayvan bulunan öğrencilerin dikkat eksikliği ve hiperaktivite düzeylerinin sınıflarında evcil hayvan bulunmayan öğrencilere göre daha düşük olduğu gözlemlenmiştir (McCulloch, Ruehrdanz, Garthe, Hellman ve O'Haire, 2021: 13-17).

3.3. YAŞLILAR ÜZERİNDE

Yaşlılığın başlangıcına dair yasal olarak net bir tanım bulunmamakla beraber birçok kültürde 60-65 yaşından sonrası yaşlılık olarak tanımlanmaktadır (Terci, Turan, Kasa, Öncel ve Arslansoyu, 2016: 86). Yaşlılık, yalnızca kronolojik açıdan değil sosyolojik, psikolojik ve kültürel açılardan da değerlendirilen bir olgudur (Aközer, Nuhrat ve Say, 2011: 104). Yaşlılıkta bireyin bedeninde ve sosyal yaşamında meydana gelen değişiklikler genellikle gerileme yönünde seyrettiğinden kişilerin stres, depresyon, dışlanmışlık ve yalnızlık gibi olumsuz duygu durumlarını deneyimleme sıklığı artmaktadır (Terci, Turan, Kasa, Öncel ve Arslansoyu, 2016: 85). Evcil hayvanların bu olumsuz duygu durumlarından kurtulmaya yardımcı bir etkisi olduğu düşünülmektedir (Pamuk, 2015: 299).

Columbo vd.nin (2006) çalışmasında, İtalya'daki bir yaşlı bakımevinde 114 kişi ile evcil hayvanlar ile ilgilenen, bitkilerle ilgilenen ve herhangi bir şeyle ilgilemeyen gruplar oluşturulmuştur. Evcil hayvanlarla ilgilenen grubun herhangi bir şeyle ilgilenmeyen ve bitkilerle ilgilenen gruplara göre kişisel bakım ölçeği puanlarının arttığı, özellikle kanaryalarla ilgilenen grubun diğer gruplara kıyasla kendi bedenlerini daha olumlu algıladıkları saptanmıştır (Akt., Demirağ ve Hintistan, 2019: 218).

3.4. ENGELLİ BİREYLER ÜZERİNDE

En genel tanımıyla engellilik, bireyin doğum öncesinde, doğum anında veya doğum sonrasında duyu organlarının zedelenmesine bağlı olarak işlevlerinde görülen kayıplardan dolayı bireyin çevreyle etkileşimde karşılaştığı problem durumudur. (Çitil ve Üçüncü, 2018: 235). Engelli bireyler, engellerinden kaynaklanan sorunların çözümünde servis hayvanlarından uzun yıllardır yararlanmaktadırlar. Bu nedenle evcil hayvanlar, birçok engelli bireyin hayatında önemli bir yere sahiptir.

Fiziksel engelli bireyler, günlük hayatta engellerinden kaynaklanan birtakım sorunlar yaşamalarına rağmen genel olarak yaşadıkları psikolojik sorunlar ve bu sorunların sıklığı engelli olmayan bireylerle benzerdir. (Dökmen ve Kışlak, 2004: 43). Bu nedenle evcil hayvanların fiziksel engelli bireylerin ruh sağlığı

üzerindeki etkilerinin engelli olmayan bireylerle benzer olduğu düşünülmektedir. Fiziksel engelli çocuklarla yapılan bir çalışma, hayvan destekli tedavinin çocukların stres ve anksiyete seviyelerinin azaltılmasında olumlu bir etki yarattığını göstermektedir. (Demiralay ve Keser, 2022).

2012 yılında yapılan bir çalışmada otizm spektrum bozukluğuna sahip çocukların köpeklerle insanlarla olduğundan daha iyi iletişim kurduğu saptanmıştır (Solomon, 2012: 116). Armutlu vd.nin (2010) çalışmasında ise otizmlili çocukların ata binmesinin stres seviyelerinin düşmesini ve özgüven ile güven duygularının artmasını sağladığı gözlemlenmiştir (Akt., Akkuş, Köse, Erdoğan, B. Taşpınar ve F. Taşpınar, 2018: 38).

SONUÇ:

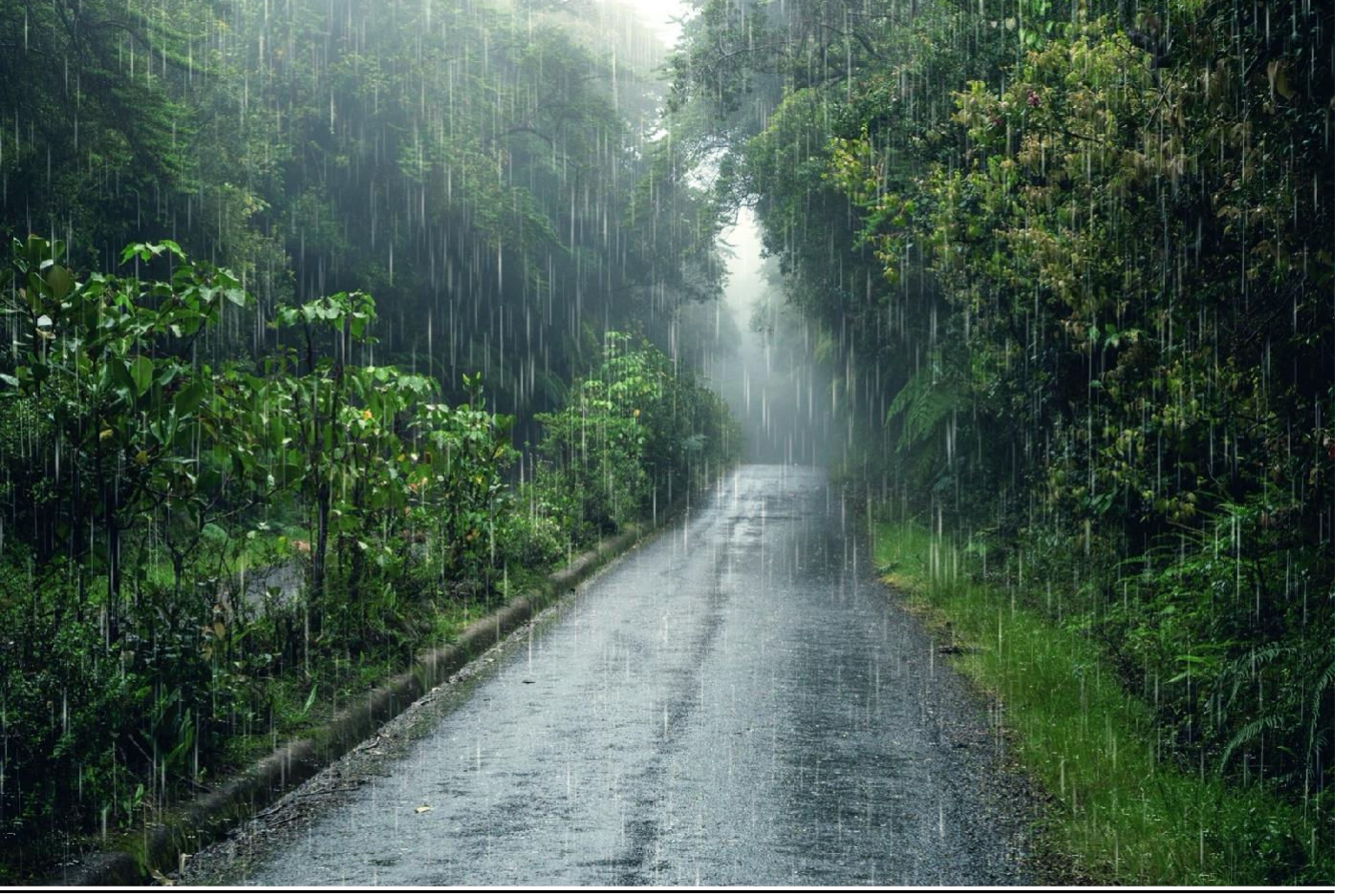
Evcil hayvanların insanların ruh sağlığı üzerindeki etkisi çeşitli araştırmalar, tezler ve makaleler üzerinden araştırılmış ve evcil hayvanların insanların ruh sağlığı üzerindeki etkilerinin genel olarak olumlu olduğu tespit edilmiştir. Farklı gruplar üzerinde yapılan çalışmalar incelenip sentezlenerek ortalama yetişkinler, çocuklar, yaşlılar ve engelli bireylerin ruh sağlığı üzerinde hem benzer hem de farklı etkileri olduğu saptanmıştır. Evcil hayvanların ruh sağlığına etkisi, ortalama yetişkinlerde daha çok stresle başa çıkma yönünden, çocuklarda daha çok genel psikolojik durumun iyiliği ile akademik ve sosyal başarının artışı yönünden, yaşlılarda daha çok yalnızlık hissiyle başa çıkma ile öz sevgi ve öz saygının artışı yönünden, engelli bireylerde daha çok stres ve anksiyete ile başa çıkma yönünden ve otizmlili bireylerde daha çok özgüven ve güven artışı yönünden öne çıkmaktadır. En büyük farklılık otizmlili bireyler ile diğer engelliler ve engelliler dışında kalan gruplar arasında görülmüştür. Otizmlili bireylerin hayvanlar ile insanlarla olduğundan daha kolay iletişim kurması durumu, diğer engelliler ve engelliler dışında kalan gruplarda kaydedilmemiştir. Bütün gruplar için evcil hayvanların insanlardaki stres düzeyini genel olarak azaltması ortaktır. Sonuç olarak bir evcil hayvanın bakımını üstlenmek veya evcil hayvanlarla ilişki içinde olmak hemen hemen her yaştan ve kesimden insanın ruh sağlığı için faydalıdır ve stresle başa çıkmada ve manevi doyum sağlanarak yalnızlık hissinin azaltılmasında etkili bir alternatif olabilir.

KAYNAKLAR:

1. Akkuş, A., Kose, E., Erdoğan, M., Taşpınar, B. Ve Taşpınar, F. (2018). Otizm spektrum bozukluğunda evcil hayvan desteği, *İzmir Democracy University Health Science Journal*, 1(3), 34-42.
2. Aközer, M., Nuhrat, C. ve Say, Ş. (2011). Türkiye’de yaşlılık dönemine ilişkin beklentiler araştırması, *Aile Toplum ve Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 7(27), 103-128.
3. Armutlu K, Fil A, Özçelik Y. (2010). Spasticity and Its Management with Physical Therapy Applications with Multiple Sclerosis Patients: Nova Science Publishers, 133-144
4. Ayyıldız, F. ve Yavuz-Güler, Ç. (2017). Beliren yetişkinlik dönemi ve döneminin romantik ilişki yaşantıları, inançları ile cinsel tutum ve yaşantıları açısından karşılaştırılması. (Yüksek lisans tezi). Ulusal Tez Merkezi. (460745).
5. Badem-Kökdoğan, A. (2024). Tarihöncesi dönemlerde insan-hayvan ilişkileri üzerine kısa bir değerlendirme, *Septem Artes*, 2(6), 80-88.
6. Columbo, G., Buono, M., Smania, K., Raviola, R. ve De Leo, D. (2006). Pet therapy and institutionalized elderly: A study on 144 cognitively unimpaired subjects. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 42(2), 207-216.
7. Çakıcı, A. ve Kök, M. (2020). Hayvan destekli tedavi, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 12(1), 117-130.
8. Çitil, M. ve Üçüncü, K. M. (2018). Türkiye’de engelli hakları ve Engelli Hukuku’nun durumu, *Türkiye Adalet Akademi Dergisi*, 35, 233-278.
9. Demirağ, H. ve Hintistan, S. (2019). Yaşlı sağlığında pet terapi(hayvan destekli tedavi) çalışmalarının literatür eşliğinde incelenmesi, *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 22(3), 217-224.
10. Demiralay, Ş. ve Keser, İ. (2022). The effect of pet therapy on the stress and social anxiety levels of disabled children: A randomized controlled trial, *Complementary Therapies in Clinical Practice*, 48, 1-8.

11. Dökmen, Z. Y. ve Kışlak, Ş. T. (2004). Engelli olan ve olmayan üniversite öğrencilerinin demografik ve psikolojik özellikleri ile sorunlarının karşılaştırılması, *Kriz Dergisi*, 12(2), 33-47
12. Gözün Karaman, Ö., Korkut, A. ve Özçetin, E. (2024). Evcil hayvan sahibi olmanın çocukların psikolojik iyi oluşları üzerindeki etkisi, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(3), 966-982.
13. Güngörmüş, D. ve Yılmaz, Y. (2021). Evcil hayvan sahibi olan ve olmayan bireylerin bağlanma stilleri ile algılanan stres düzeyleri arasındaki ilişki. (Yüksek lisans tezi). Ulusal Tez Merkezi. (693932).
14. Karadoğan, U. C. (2019). “Çocuk ve Çocukluk” Kavramının Tarihsel Süreçte Değerlendirilmesi, *Çocuk ve Medeniyet Dergisi*, 4(7), 195-226.
15. Küçükdağcı, H. (2021). Yetişkinlerde evcil hayvan besleme bağlamında umutsuzluk, yalnızlık ve yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
16. McCullough, A., Ruehrdanz, A., Garthe, R., Hellman, C. ve O’Haire, M. (2021). Measuring the Social, Behavioral, and Academic Effects of Classroom Pets on Third and Fourth-Grade Students, *Human Animal Interaction Bulletin*, 9(1), 1-21.
17. Özalp, C. ve Keskin, A. (2024). Evcil hayvan sahibi olan ve olmayan hemşirelerin iş stres düzeylerinin karşılaştırılması, *Hemşirelik Bilimi Dergisi*, 7(1), 33-45
18. Pamuk, D. (2015). Yaşlı bireylerin yaşamında evcil hayvanların rolü, *Mediterranean Journal of Humanities* 5(2), 297-306.
19. Pehlivan, E. (2021). Hayvan ekolojisi. [PDF belgesi]. 9 Şubat 2025 tarihinde https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/193217/mod_resource/content/0/6_ZT_Hayvan_Ekolojisi.pdf adresinden ulaşıldı.
20. Solomon, O. (2012). Doing, being and becoming the sociality of children with autism in activities with therapy dogs and other people, *Cambridge journal of anthropology*, 30(1), 109-126.
21. <https://www.unicef.org/turkiye/en/convention-rights-child>
22. <https://www.tarimtv.gov.tr/tr/video-detay/kimliklendirilen-ev-hayvani-sayisi-2-milyonu-asti-17890>
23. <https://cdn.bartın.edu.tr/ogrencelis/4f2433448e5f547eba854b2f66d09dc1/yetiskin-egitimine-yonelik-yol-haritasi.pdf>

YAĞMURLU BİR GÜN

Gökyüzü, o gün hüznünlüydü. Şimşekler çakıyor, fırtınalar kopuyordu. O her zamanki mavilikten eser yoktu. Buna rağmen sokaklar canlıydı. İnsanlar kavrucu sıcaklardan sonra yağın yağmurda eğleniyorlardı. Herkes mantosunu kapmış, yağmurun tadını çıkarıyordu. Çocuklar su birikintilerinde zıplıyor, kahkahalarla annelerine dönüyorlardı. Anneleri ise yavruların sevgiyle izliyor, şefkatle okşuyordu. Sanki yağın yağmur değil de huzurdu. Evet belki yağmur yağıyor ıslanıyorlardı ama kalpleri güzelliklerle, umutla doluydu.

Durdu, o an ne para ne mülk; önemsizdi. Sadece doğa ve insanlar. Çocukların neşe dolu çığlıkları tüm sokağı kaplıyordu. Hep izlerdi, imrenirdi. Ne olurdu şöyle anlayışlı, yüzü gülen bir annesi olsa? Hayır, o bunların hiçbirine sahip değildi. Evi vardı tabii ama ruhsuz, sıkıcıydı. Karanlık onun etrafı hem de zifiri. Bu hayatın sessizliğine gün geçtikçe gömülürdü. Ona göre bazı insanlar sevgiyi, dostluğu hiç hak etmez, üstüne üstlük hor görürken değer bilenlerin yüzü hiç gülmezdi. Hayat, kimi zaman fazla acımasızdı. Hele de bunca adaletsizlik, haksızlık varken iyilik, iyi insan olmak sorgulanır hale gelmişti. İyilere cehennemdi bu dünya. Kötülere mabet.

Düşündükçe içi bunaldı. Yavaşça ayakkabılarını çıkardı ve kendini koltuğa bıraktı. Lakin her şey için çok geçti. Hislerin ve fikirlerin engin denizinde sonsuzluğa sürükleniyordu. Zaman zaman böyle olurdu. Tek bir duygu zihninde çığ misali büyür, sonra onu yavaşça zehirlerdi. Olur da geçmişi düşünürse durum daha da vahimdi. Geçmişi de geleceği gibi derince bir çukurdu. Eşi dostu olmayan yalnız bir kurttu o. Kalbinde yoğun bir acı hissetti ve son kez sayıkladı: “Keşke...” Duvardaki saatin tik takları eşliğinde gözlerini ebediyete yumdu.

İREM TONGUÇ

DENİZLİ

Doğal ve tarihi güzellikleriyle ziyaretçilerine harika bir görsel şölen sunan Denizli'yi hadi gelin size bir de ben tanıtayım.

Bir sanayi, ihracat ve ticaret merkezi olan Denizli, aynı zamanda 65 bine yaklaşan üniversite öğrencisine ev sahipliği yapmaktadır. Bir yılda milyonlarca yerli ve yabancı turisti ağırlayan il; bir turizm kenti olmasının yanı sıra düzenlenen yerel, ulusal ve uluslararası etkinliklerle eğitim, kongre, kültür ve sanat merkezi özelliğindedir.

UNESCO Dünya Mirası listesinde bulunan büyüleyici bir doğa harikası olan Pamukkale travertenlerini görmek için her yıl turistler şehre akın etmektedir. Şehirde birçok mağara da bulunmaktadır. Türkiye'deki turizme açılmış mağaralardan; Keloğlan Mağarası, Kaklık Mağarası, Çakırlar Mağarası Denizli'de bulunmaktadır. Ayrıca Pamukkale travertenlerine gelen suların kaynaklarıyla beraber Denizli'de birçok termal su noktası bulunmaktadır. Bunlar arasında en çok dikkat çeken Karahayıt, kaplıca suyuyla hastalara şifa dağıtmaktadır. Şehirdeki gürül gürül akan şelaleler de hem görsel şölen oluşturmakta hem de doğal güzellikleriyle görenleri büyülemekte unutulmaz bir manzara sunmaktadır. Şehrin en çok bilinen şelalelerinin arasında Ağlayan Kaya Şelalesi, Gümüşsu Şelalesi ve Güney Şelalesi vardır.

Nilüferleriyle zihinlerimizde yer edinmiş meşhur Işıklı Göl de Denizli'nin Çivril ilçesinde bulunmaktadır. Özellikle ilkbahar ve yaz aylarında muhteşem bir görsel şölen hazırlayan göl, su kuşları için de önemli bir yaşam ortamı oluşturmaktadır.

Şehir aynı zamanda yıllarca birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Bu medeniyetlerden günümüze kalan önemli kalıntılar vardır. Hierapolis Antik Kenti, Tripolis Antik Kenti ve Laodikeia Antik Kenti bunlardan bir kaçıdır.

Biraz da şehrin geleneksel lezzetlerinden bahsedelim. Denizli mutfağının temelini sebzeli yemekler oluşturur. Özellikle patlıcanlı yemek çeşitleri çoktur. Mesela patlıcan kapama, zeytinyağlı patlıcan gömme gibi yemeklerle yöre halkı sebzelerle lezzetli bir şölen hazırlamıştır. Börek ve tatlı türlerinde Ege Bölgesi özellikleri görülür. Yufka, şipit, bazdırma, yen böreği, katmer ise Denizli'nin eli lezzetli hanımlarından çıkan hamur işlerindendir.

İşte böyle bu eşsiz doğal güzelliklerle dolu tarihi şehri sizlere kısaca tanıtmış oldum. Bir gün yolunuz Denizli'ye düşerse bu doğal ve tarihi güzelliklerin tadını çıkarmayı unutmayın.

OTOBÜS

Dışarıda bu mevsimin yüzü olan gri bir hava, gökte toplanmış uzun uzun bulutlar, otobüsün camlarından sızıp da içeri giremeyen bir soğuk rüzgâr. İçerisi tıklım tıklım. Böyle tıklım tıklım otobüslere bindim mi hep şu alıntı aklıma gelir: “Yeryüzünde serbestçe dolaşabileceğim bir kağnyı sürmeyi, gezinti treninin süslü vagonunda sıtma soluyarak cennete gitmeye yeğlerim.” Gerçi otobüsün içi şu parlak mavi, beyaz püsküllü perdeler hariç pek de süslü sayılmaz hani. Otobüse binenlerin çoğu da gezinti için binmez zaten. Ne bileyim neden bu alıntı aklıma gelir. Soluk alıp veren bu kadar insanın arasında çeşit çeşit mikrop da vardır herhalde, o yüzden olacak.

Otobüs tıklım tıklım ama şoför bey yolcu almaya devam ediyor. Oturanlar kadar ayakta giden var. Kalkıp birine yer versem mi vermesem mi karar veremiyorum. Cam kenarına oturmağın cefası bu. Kalksam yanımdaki rahatsız olacak, zaten hiç kalkasım da yok. Otobüsün içinde bir sınıf savaşı çıksa ilk cam kenarına oturanları doğrayıp ibret olsun diye kellesini koltuk direklerine asarlar. Haksız da değillerdir hani. Cam kenarına oturmağın kimseye bir faydası olmaz. Koridor tarafındakiler ayakta olanlarla iş birliği içindedir. Yaşlı, hasta birileri bindi mi kalkıp yer verirler. Cam kenarına oturanlar öyle mi? Açar müziğini, yol boyunca dışarıyı izler, başka da bir şey yapmaz. Benimse ne kulaklığım vardı ne de dışarıyı izleyecek mecalim. Normalde otobüste uyuyamam, durağı kaçırmaktan ödüm kopar ama o gün ayrı bir yorgundum işte. Klimanın sıcak nefesi de tatlı tatlı mayıştırtır ya insanı, yavaşta uykuya dalıverirken otobüsün kapısı bir kez daha açılıp dışarıdan buz gibi bir rüzgâr esti içeriye. Belki yüzyıllar önceki atalarından kalma bir içgüdüydü belki de sadece anlık bir uyarılmanın etkisiydi. O soğuk, yüzüme çarpınca uyku falan kalmadı bende.

Baktım, sırtlarında okul çantalarıyla dokuz on yaşlarında bir kız ve bir oğlan çocuğu binmiş otobüse. Yalnızlar mı yoksa? Eğildim, “Yalnız mısınız ablacığım, nereye gidiyorsunuz?” diye soracaktım, bu çocuklar da ya Çınaraltı’na ya Salıpazarı’na gidiyor olacaktı, sonra gidecekleri yere kadar götürüp aileleri gelene kadar başlarında bekleyecektim. Tam ağzımı açmışım ki arkalarından kıvrır kıvrır saçları iyiden iyiye kırlaşmış, gözünde çerçevesiz oval gözlükleri ve yüzünde yorgunluk çizgileriyle orta yaşlı bir kadın girdi içeriye. Çocuklara “Tutun anneciğim, otursana kızım.” demese muhakkak anneanneleridir derdim. Tabii bu hoş olmayan bir ön yargıdan başka bir şey değil ya her neyse. O cam kenarında sessiz sessiz otururken bu kadın ve bu çocuklarla ilgili çeşit çeşit hikâye geçti aklımdan. Kadın şüphesiz bir öğretmen hatta yok, bir akademisyendi. Gençliğinde işine gücüne bakmış, tüm vaktini mesleğine ayırmak için çocuk yapmak istememiş, kendisi gibi düşünen bir adam bulup evlenmişti. Yaşları kırka dayanıp biraz da birikim yaptıklarında onlar da evlerinde çocuk sesi, çocuk neşesi istemişlerdi şüphesiz. Belki bu çocuklar öz çocukları

bile değildi, ne fark eder? Onları kalbinin en derininden seviyor, otobüste bile yanaklarından öpücükleri eksik etmiyordu.

Şimdi etrafı bir duvarla çevrili tek katlı evlerine gidecek, küçük mutfak masalarında yenen akşam yemeğinin ardından çocuklar odalarına geçecek, kadın da en az kendisi kadar yaşlı kocasına bir fincan kahve yahut birkaç bardak çay eşliğinde o gün başından geçenleri anlatacak, günün sonunda da ailecek oturup kaloriferli evlerinin sıcaklığında sahip olduklarına şükrederek yaşayıp gideceklerdi.

Zaten otobüste geçen saatler evin sıcaklığına, o öpücüklere, evde bir çeşit içsel kaygıyla bekleyen o anneye kavuşmaktan başka ne içindir ki? Bütün bunların hayali olmasa bu yürümeyen trafik ve bu sıkış tıkkış kalabalık çekilir mi? İster bunca insanın tekrar tekrar aynı havayı soluduğu şu uzun, tekerlekli kutuya binin; ister giyin yürüyüş ayakkabılarınızı daha tan yeri ağarmadan yola çıkın. Yolun sonunda bekleyen bir anne, bir ilah, bir tanrıça olmadıktan sonra ne otobüsün bir anlamı kalır ne de yolculuğun.

BİLGE MAVİGÖZ

BİYOĞRAFI

YUNUS EMRE

Yunus Emre, 13. yüzyılın ikinci yarısı ile 14. yüzyılın başlarında Anadolu'da yaşamış büyük bir Türk mutasavvıfı ve halk şairidir. Doğum ve ölüm tarihleri kesin olmamakla birlikte 1240-1320 yılları arasında yaşadığı kabul edilir. Doğum yeri konusunda farklı rivayetler olsa da Eskişehir'in Mihaliççık ilçesine bağlı Sarıköy'de doğduğu yaygın bir görüştür.

Yunus Emre'nin hayatı hakkında sınırlı ve menkıbelerle iç içe geçmiş bilgiler bulunmaktadır. Geçimini çiftçilikle sağlayan fakir bir kişi olduğu ve Tapduk Emre'nin dergâhında yetiştiği rivayet edilir. Şiirlerinden evli olduğu ve İsmail adında bir oğlunun bulunduğu anlaşılmaktadır. Tasavvuf yoluna girmeden önce iyi bir medrese eğitimi aldığı Arapça ve Farsça bildiği düşünülmektedir. Şiirlerinde, Anadolu'nun çeşitli bölgelerini dolaştığına dair izler bulunmaktadır.

Yunus Emre'nin en önemli eserleri "Divan" ve "Risaletü'n-Nushiyye"dir. "Divan", yaklaşık 400 şiirden oluşur, şiirler hece ölçüsü ve aruz ölçüsü ile yazılmıştır. İlahilerinin büyük çoğunluğunun nazım birimi dördlük. "Risaletü'n-Nushiyye" ise 1307 yılında mesnevi tarzında yazılmış, ahlaki ve tasavvufi öğütler içeren 600 beyitlik bir eserdir. Bu eser, 13 beyitlik bir

mukaddime, mensur bir bölüm ve sırasıyla "Dasitan-ı Ruh ve Akıl", "Dasitan-ı Kanaat" ve "Dasitan-ı Gadab" bölümlerinden oluşur.

Yunus Emre'nin şiirleri, sade ve anlaşılır bir Türkçe ile yazılmış olup, tasavvufi düşünceleri ve insan sevgisini işler. Anadolu'da Türk tasavvuf edebiyatının gelişimine büyük katkı sağlamış ve halk arasında derin bir etki bırakmıştır. Şiirlerinde Allah aşkı, insan sevgisi, ahlaki değerler, tasavvufi düşünce ve dünyanın geçiciliği gibi temaları işlemiştir.

Yunus Emre'nin şiirleri, yüzyıllar boyunca Anadolu'da ve diğer Türkçe konuşulan bölgelerde geniş bir etki yaratmış, tasavvufi düşüncenin ve Türk dilinin gelişimine önemli katkılarda bulunmuştur. Onun eserleri, bugün de edebi ve manevi değerini korumakta, insanlığa sevgi, hoşgörü ve barış mesajları vermeye devam etmektedir.

İlim ilim bilmektir
İlim kendin bilmektir
Sen kendin bilmezsin
Ya nice okumaktır

Okumaktan murat ne
Kişi Hak'kı bilmektir
Çün okudun bilmezsin
Ha bir kuru ekmektir

Okudum bildim deme
Çok tat kıldım deme
Eğer Hak bilmez isen
Abes yere gelmektir

Dört kitabın mânâsı
Bellidir bir elifte
Sen elifi bilmezsin
Bu nice okumaktır

Yiğirmi dokuz hece
Okursun uçtan uca
Sen elif dersin hoca
Mânâsı ne demektir

Yunus Emre der hoca
Gerekse bin var hacca
Hepisinden iyice
Bir gönüle girmektir

HATİCE KÜBRA YAKALI

İNZİVA

Kaçıp saklansam her şeyin uzağına
Güneş kaybolurken dağların ardında
Ve bacalar tütmeye başladığında
Kafa sesimin yankısını dinlesem

İstemem pırlanta, altın, gümüş, bakır
Gözümü alan tek şule gün ışığıdır
Dünya ki dışı cila, içi tamtakır
Bir kaçabilsem de uzaktan izlesem

Yorulduğum artık bu bitmez tırmanıştan
Ne olur bıraksam kendimi yokuştan
Koşmak da yorulmak da yaradılıştan
Deyip şu kendimi kabul eylesem

Sıyrılıp derdinden beşerî alemin
Dönsem kollarına tabiat annemin
Belki sonu gelir bitmez telaşemin
Bir kuytuya girip şafağı beklesem

Dört bir yanıma sarsa karanlık, koyu
Bulmasalar leşimi geceler boyu
Yıllardır aradığım o ıssız koyu
Bulup kumlarında güneşi düşlesem

Yaşanmıyor hayat kendimden fedasız
Neye uzandıysam gitti vedasız
Bir akşamüzeri sessiz ve sedasız
Yumup gözlerim sonsuzluğu gözlesem

BİLGE MAVİGÖZ

SİYAH BEYAZ İKİMİZ

Bir kış gecesi ıssız, soğuk ve karlı.
Ellerimiz sonsuza kadar ayrıldı.
Ruhlarımız bir ipile bağlı olsa da,
Gözlerim seni arayacak etrafta.

Ah yanımdan ayrılırken ki bakışı,
Anladım bu bir terk ediş bir vedaydı.
Son kez baktım âşık olduğum gözlere.
Gözlerin üzgün ilk gününün aksine.

Taştan kalbim çözüldü görünce seni.
Ellerim ellerini beklemiş gibi.
Çünkü olmadı bende senden öncesi,
Tıpkı sonrası olmayacağı gibi.

Bir bakışla içim ısındı anında.
Yaşadıklarımız dün gibi hatırımda.
Biliyorum artık gelmeyeceğini,
Ama yine de beklemekteyim hâlâ,

Zihnim siliyor sensiz anılarımı,
Senle olanlardaysa renkler kalmadı.
Yani artık sonsuza kadar, sadece
Hatıralarım Siyah Beyaz İkimiz...

HATİCE KÜBRA YAKALI

SINIR

Boşlukta süzülüyorum,
İnce bir çizgide yürüyorum ip sütünde.
Bir tarafımda hayalet bir tarafımda melek,
Sınırdaki oluşumu izliyorlar keyifle.

İnce bir sınırdayım.
Umut ile hayal kırıklığı,
Ölüm ile yaşam,
Düş ile gerçeklik arasında bir sınırdayım.

İçimde büyük bir coşku,
Kırdı içimdeki boşluğu.
Yüzüme çarpan sert rüzgâr,
Hatırlattı bana kim olduğumu.

Ruhum Ay'a doğru uçuyor,
Bedenim denize düşüyor,
Hayalet beni selamlıyor,
Bense ait olduğum yerdeyim.

EFSA GÖKSU SARISOY

AYLAR

Aşk nedir bilmem ben!
Bir senin adını bilirim,
Bir de sana nasıl baktığımı.

Gözlerim arar seni her yerde,
Düşünürüm seni her anımda,
Düşüncelerle dalar giderim uzaklara.

Aralık ve ocak ayları gibi,
Bana bir el uzaktaydın sadece,
Uzanıyordum ancak ulaşamıyordum.

NARİN DAĞDELEN

Gülveren Anadolu Lisesi
Edebiyat, Kùltür ve
Sanat e-Dergisi